

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.**
Naponkinti eladás

Csemege méz
finom valódi vi gőmez 5 kilós
bűdögkanna 3 forint postán
bérmentve.
Kovács Sándor
méhészete 7420
Nagy-Beeskerek Nr. 50.

Fekete selyemkelmék
legszilárdabb festésűek, a kelleme viselés- és tartósságát jótá-
llo-
levéll. Magánok része kővetetlen megrendelési formá g
igazi gyári árak mellett vámentesen házhoz szállítva. Ezer
meg ezer előamerít. Mintak, fehér és színes selyemből is,
bérmentve küldetnek.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak egvártváros Szűrieh. 7375

Czerny-féle
Keleti rózsatej
oly meglepően tiszta, fiatalos arczbőrt
szerez, mely semmi más szer által el nem érhető;
kínzó hatású májolt szeplő, pórsenések, bőrt-
tisztítatlansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna
arczszínt a egyaránt alkalmas mind-n testrésze.
Ára 1 frt. Balsamszappan hozzá 30 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált
és valódi minőségben kapható 7416
ANTON J. CZERNY, Bécs.
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Szétküldés utánvétellel. Prospektus ingyen és bér-
mentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban
és illatszertületekben.
Veszérképviselőség és magyarországi főraktár Buda-
pesten **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárakban.

Kwizda-féle Fluid
4 arany,
18 ezüst
érem.
30 tisztelteti
és előmerő
okmány.

**A kigyó
védjeggyel.**
Bágy óhíru dísté-
tűs-cosmetical
szor (dörmselőre) az
emberi test ideg-
nak és izmának
erősödés és rugóny-
nyát téselőre.
Ára:
1/2 palack 1 frt.
Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható
minden gyógyszerárakban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.
Bágy, csimlap és csomagolás törvényesen védve. 7474

LOHSE világhírű különlegességei
a bőr ápolására.

**EAU DE LYS
DE LOHSE.**
Hatvan év óta feltulha-
tlan mint legkínzóbb bőrv-
viz a tökéletes ifjú üdeség
megtartására, valamint a
nyári szeplő, napcsütés, pi-
roság, száraz foltok és az arcz
minden fészérlanságának
biztos eltávolítására fehérbén
és rózsaszínen szókének,
sárgában barnákak.
LOHSE liliumtej-szappan
csodás illata, tisztasága és
finomsága végett a legkín-
zóbb toilette-szappan árba
80 kr., rózsaszín 1 frt.
Gyártmányaim vásárlásnál mélt-
oskodású mindig figyelni a cségre:
GUSTAV LOHSE
45 Jägerstr. 46 Berlin
udvari illatzerész.

Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-
tárak n es jobb illatszertületeiben. 7467

VASÁRNAPI UJSÁG

47. SZÁM. 1897. BUDAPEST, NOVEMBER 21. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egy egész évre 122 frt.
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre ... 6.
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt.
Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 6.—
Külföldi előfizetésekhöz a postálalag
meghatározott viteldij is esatolandó.
Külföldi előfizetésekhöz a postálalag
meghatározott viteldij is esatolandó.
Külföldi előfizetésekhöz a postálalag
meghatározott viteldij is esatolandó.

**FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEG PESTVÁR-
MEGYE KÖZGYÜLÉSÉN 1847-BEN.**

MINDEN MAGYAR SZIVBEN lelkes visszhangot
keltett az az emelkedett hangulatú disz-
közgyűlés, melyet Pestmegye a múlt
október hó 16-án saját székházában a végre
tartott, hogy örömmünneppé szentelje e napot,
mint ötvenedik évfordulóját annak az 1847
október 16-án tartott emlékezetes közgyűlés-
nek, a melyen királyunk, mint még 17 éves
főherceg, királyi biztosul jelent meg, hogy
István nádort Pestmegye főispáni székébe ün-
nepiesen beiktassa. Ez volt az első alkalom,
hogy **Ferencz József** főherceg a magyar nem-
zet előtt hivatalosan bemutatkozott. Nemesak
a legközelebről érdekelt Pestmegye, hanem az
egész Magyarország is általános örvendezéssel
fogadta őt ez első föllépésekor, mert azon kívül,
hogy személyes jelességeinek hire jóval meg-
előzte ide jövetelét, már akkor úgy tekintették,
mint a magyar szent korona várományos örö-
kösét, kinek majdani trónralépte döntő fon-
tosságú lesz Magyarország és a magyar nemzet
sorsára, jövőjére.

nemes megye rendét intvén, hogy a főséges
herceg királyi helytartót törvényes főispánjok-
nak ismerjék és intézkedéseit törvényszabta
engedelmességgel teljesítsék. Magam pedig ün-

neplni fogom mindig e napot, melyen fősé-
ged iránti hő szeretetemnek és a magyar nem-
zethez élénk ragaszkodásomnak nyilvános jelét
adhatam!

S a fiatal főherceg a nagy várakozást a leg-
nagyobb mértékben kielégítette úgy személyes
megjelenésének kedvesességével, mint szintén
azzal, hogy beiktató beszédét magyar nyelven
tartotta. A magyar hivatalos stílnak ma is bec-
sültetére való szép beszéd a következő volt:

•Tekintetes Karok és Rendek! Felséges urunk-
nak legnagyobb kegyelmét, miszerint engem
méltóztatott megbízni, hogy főséges királyi
helytartó István főherceget ezen nemes vár-
megye főispáni székébe iktassam, annál nagyobb
hálával élvezem, mert e diszes tiszt alkalmat
nyújtott nekem a szeretett Magyarországra oly
perczben lépni, midőn az, mint felséges urunk
atyai szíve óhajta, egy boldog korszak küszö-
bén áll s most tanúja lehetek azon közszeretet-
nek, melyet főséged dicső atyjától öröklött és
önmaga fényes tulajdonaival még inkább szil-
lárdított; de tanúja azon közbizodalomnak is,
melyet főséged magas erényeivel és hazafiúi
törekvéseivel magának már is kivívott, mik
által biztosítva látom nemcsak e nemes vár-
megye, hanem a szeretett honnak is boldog
jövendőjét. Királyi megbízásomhoz képest tehát
főségedet e nemes vármegye főispáni hivatá-
lába, minden ahhoz tartozó hatalommal és jog-
gal, felséges urunknak nevében bevezetem, e

FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEG. — Eyb1 1847-iki rajza.

Selyemáruházunkban a karácsonyi occasió-eladás megkezdődött.

A mélyen leszállított, de szabott árak mellett csak a raktáron levő új és szolid áruk kerülnek eladásra tájékozául fel-
említjük ezekből a következőket:

Tiszta selyem lyoni foulard, métere **48 kr., 65 kr. és 75 kr.**,
valódi chinai és japán pongis métere **88 krajczár és feljebb**,
taffetas damier (pepita) fekete-fehér, tiszta selyem métere **98 kr.**
taffetas damier (pepita) fekete-fehér, tiszta selyem métere **1 forint 05 krajczár.**

Az árak minden czikken számokkal vannak jelölve, így tulbecsülés vagy alku ki van zárva.

A mélyen leszállított árak csakis november 10-től december 31-ig maradnak érvényben.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA

lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruháza
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4. 7404

Nagy occasió-eladás!!
Magyarország legnagyobb
selyemáruházában
Fischer Simon és Társainál
BUDAPEST,
V., Bécsi-utca 7. és Deák Ferencz-utca 12.

Haute nouveauté selyemszöveteket,
valódi japáni csikós és sima mosó-selyem
minden színben 63 krtól 75 krig,
valamint
sima és schottisch volvets, selyem-bársonyok peluches
stb. stb. 7412

óriási választékban, mélyen leszállított áron.
4-10 méteres maradékok minden áron.

Szépség és egészség.

Korunk főnyavalyája
az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan
kor származik. Ez ellen
pedig legbiztosabban hat a
vasas chinabor
1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg
franco küldve 6 frt.

Sherryval van készítés és min-
den hasznosná készítmények
közt a legjobb chinabort és
van tartalmaza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.
Kapható Budapesten: 7337
Török József gyógyszer. utal és minden magyarorsz. gyógyszerárakban.

Fesztly társaság körkép palotájában
Városliget 7368

**Krisztus a keresztfán
és Jeruzsálem**
óriási körkép. Látható.
reggel 9 óratól este 6 óráig.
Az esti órákban villanyvilágításnál.
Belépő díj 50 kr.
Gyermekjegy 30 krajczár.

FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEG MAGYAR HUSZÁREGENRUHÁBAN. — Kaiser F. 1847-iki könyvoma után.

Mély meghatottság fogta el a kedélyeket és a felriadó lelkesedés láthatólag megindította az ifjú főherceget is, a ki a beiktatás befejeztével ezekkel a szavakkal vett búcsút a megvétől:

«Nem távozhatom a nélkül, hogy uraságtoknak irántam mutatott rokonszenvét és ragaszkodását meg ne köszönjem. Legyenek meggyőződve, hogy nekem mindig édes örömet okozand ezen első hivatalos működéseme leendő visszamenékezés. Éljenek boldogul!»

Ferencz József főherceg beszédére István nádor, a beiktatott örökös főispán, szintén magyarul válaszolt igen hazafias szellemben. A közgyűlés, melyet a két főherceg magyar szavai a rajongásig föllekesítettek, a történelmi nevezetességű beszédek örök emlékezetűl jegyzőkönyvébe iktatta, hol azokat ma is a legnagyobb gondtal és kegyelettel őrzni a megye.

Ennek a felejtethetlen közgyűlésnek az ötvenedik évfordulóját ünnepelte a fönt említett napon Pestmegye, melynek bizottsági tagjai a vidékről is nagy számmal jelentek meg a díszközgyűlésen, azzal is emelvén az ünneplés fényét, hogy a megjelenők majdnem mind szebbnél szebb díszmagyar öltözetben vonultak be a gyűlés színhelyére, a melyhez díszterembe.

A díszközgyűlésen a kormány is képviseltette magát Darányi Ignác és báró Fejérvári Géza miniszterek által, kiken kívül országos képviselők, főrendiházi tagok, törvényhatósági küldöttségek, egyházi és katonai méltóságok szép számmal voltak jelen. A főispán megnyitó beszéde után Fazekas Ágost megyei főjegyző tartott ünnepi beszédet, előadván ama nevezetes közgyűlés történetét, miközben fölolvasta előbb Ferencz József főherceg beszédét, melyet a közönség állva hallgatott végig, aztán pedig István nádor

válaszát. Végül pedig a szónok így fejezte be lendületes beszédét:

«Ma jobban megértjük urunk királyunk 1847-ben mondott szavait. És hogy ezek között ellentét nincs, sőt azok között nagy összhang van, azt úgy akarta a Gondviselés, mely törvényt szab nemzeteknek és királyoknak is. Nekünk is megszabta a 48-iki alkotmányt. A mi ezekre árnyékként borul, azt úgy veszszük, mint elmult rémes álmot. A nemzetnek 1848-ból s nagy királyunk uralkodásából megmaradtak a maradó kincsek, az alkotmányos intézmények, melyeket szellemükben sádellenül fentartva, de alakulásaikban szabadelvűen fejlesztve adjunk át örökségül a jövő nemzedéknek. A nagy fejedelmek pedig megmarad a válságos idő tanulságai és ezen alapuló bölcsesége mellett, a nagy sikerek öntudata, s viszont utódainak megmarad az, a mit ő teremtet, egy szabadságszerető népek nagy szeretete alkotmányos királyi háza iránt, a mi ismét a királyoknak legnagyobb kincse és legdrágább öröksége.»

A tetszésnyilatkozatoktól több ízben félbeszakított s a király és hazá elvételével végződött emlékbeszéd után Rakovszky István számszéki elnök szólalt föl s indítványozta, hogy a megye ez alkalomból intézzen hódoló fölirotat a királyhoz, «ki a hitet, az igazságérzetet és méltányságot nagylelkűséggel egyesítette és honosította meg trónján, ki megvalósította azt a már-már elérhetetlennek hitt ideált, hogy a nemzet érdeke egybeforr a királyéval, s a király a maga érdekét egynek tekinti a nemzetével.»

A közgyűlés az indítványt közfelkiáltással elfogadta s nyomban fölolvastott föliroti javaslattal együtt, melyet szintén Fazekas Ágost főjegyző fogalmazott és terjesztett a közgyűlés elé.

Az ország első megyéjének ez örömmünnepi díszközgyűlése sok becses emléket föllevenített

s a «Vasárnapi Ujság»-nak is alkalmat szolgáltatott, hogy megszerezze és ezennel be is mutassa hasábjain Őfelségének ötven évvel ezelőti időből származó, két ifjúkori érdekes arcképét, melyek egyike őt éppen 17 éves korában ábrázolja akkori huszárezredesi ruhában, talán éppen abban, a melyet Pestmegye ama nevezetes beiktató közgyűlésén mint királyi biztos viselt.

A NEMZETI ÉBREDÉS KORSZAKÁBÓL.

Az a hatalmasan megelénkült egységes nemzeti öntudat, melynek nem egy újabb jelenségével emelkedett hangon foglalkozott mostanában a napi sajtó, a magyarság eszméjének a politikában, a társadalomban és autonom kormányzatban egyaránt tanúsított óriási térfoglalása — mily kicsiny magvak csiráiból hajtott ki! A magyarság története egy teljes század óta nem egyéb, mint az erőszakkal elfojtott, visszanyomott hazafias érzés meg-megújuló tüntetése. De a mily könnyű ez érzelmek demonstrálása oly időben, midőn a magyarság közművelődési tényekben ellenállhatlanul fejt ki meggyarapodott erejét s mint hatalmas elem terjed s hódít minden irányban: ép oly nehéz volt ez akkor, mikor Európában elszigetelten álló fajunknak két erős ellenség ellen kellett védekeznie: a latin és germán szellem ellen.

Mélyen megszorított csak visszagondolni is, hogy például az 1790-iki országgyűlésen oly ősmagyar család sarja, mint Pálffy János, magyarul nem tudott szólni, s mivel deákul is csak hosszas gondolkodás után bírta magát kifejezni, szomszédja, a tréfásan «Oculi»-nak nevezett Bathhány nórádi főispán valamit közbekiáltott. Mire Pálffy, a legkétségbejebb konyhalatinsággal ezt dörögte vissza: «Si scit, loquatur, sed non scit, ergo taceat». (Ha tud, beszéljen, de nem tud, hát hallgasson.)

Sőt ki hinné, még a nagy nemzeti ébredés nyomán megindult hazafias föllendülés idejében is, miután az 1825-iki országgyűlés már törvénybe iktatta a magyar nyelv jogát, akadtak a magyar nemesség soraiban is, a kik egyesesen állást foglaltak a magyar nyelv uralomra emelése ellen s abban az alkotmány veszedelmét látták. Így Zemplénc megye 1826-iki közgyűlésén, midőn az országgyűlési irásokat vették tárgyalás alá, maga Matolay táblabíró állt fel, hogy kifejtse aggodalmait a magyar nyelv tanácsközi nyelvvé emelése ellen, a minek Vicszmány prépost is buzgón kontrázott, elmondván, hogy «vége a vallásnak, ha a deák nyelv kiküszöbölte». Erre Matolay ismét fölszólván, ezt a megjegyzést tette: «Hoc est, quod dicere volui» (Éppen ezt akartam mondani).

De már mikor József nádor az országgyűlés megnyitása után első bálját adta, azon a legelőkelőbb magyar főúri hölgyek, még az idegen családokból valók is, mint például gróf Károlyiné, gróf Koháryné, mindkettő született Waldstein grófnő, ép úgy Brentano marquissné, gróf Eszterházy Ferenczné, született Grassalkovich hercegnő magyar díszben jelentek meg. Okos politikai tüntetés volt ez Ferencz császár megelőző prágai útjával szemben, a hol a legősibb nevű dámák távollétükkel tüdőkölték az udvari bálon, s a császár tudakozódására az volt a lehűtő válasz, hogy minden ékszerük a zálogházban van s így legnagyobb tisztelők mellett sem képesek ő felsége előtt illendően megjelenni. A jó fejedelem szelid szemrehányással felelt: «Mit sem tesz; akad tán még valahol valami kis ruhácskájok.»

Milyen más volt az a hódolat, melylyel a magyarság Budán tüntette ki uralkodóját. Az egész magyar arisztokrácia káprázatos fényű és

pompájú öltözetekben ragyogott. Gróf Teleki Samu fia felesége gyöngyeivel paszomántoztatta ki mentét; br. Prónaynak pedig drap' d'or-ból voltak a sarui. Igaz, hogy nagy részben hazug fény volt ez is, kölcsön vett, idegen kincsek, de legalább meg akarta mutatni a nemzet, hogy a korona iránti tisztelete rendületlenül él szívében s áldozatra is kész annak fénye növelésére. Nem is volt addig soha kegyesebb az uralkodópár. A császárné nyilvánosan megcsókolta a szép gróf Teleki Lászlónét, s a loyálitástól olvadó büszke magyar nők csak úgy tódultak a kitüntetett grófnőhöz, hogy ajkaikkal illessék azt a helyet, melyre a fejedelmi csók tapadt.

De ez a magatartása a magyar arisztokráciának — legalább úgy tartották akkor — megérdemelte a magyar alkotmányt fölfelől is. Wurm fehérvári püspök nem is titkolta a királyhoz intézett beszédében, hogy a nemzet reméli, hogy ő felsége ezután nem fogja pátensekkel kormányozni. Jó hatást tett a királynéra az is, hogy két hétig tartott Budán tartózkodása alatt sem kapott annyi kérélevelet, mint Prágában 24 óra alatt. Csak a fölébredt szabadelvű nemzeti közszellemnek tett engedmény gyanánt tekintették azt is, hogy az udvar Budáról való elutazását nyomban követte két izraelita notabilitásnak magyar nemesi rangra emelése.

A magyar nyelv ügyét, a magyar nemzeti politikai gondolatát többé nem lehetett elfojtani. Diadallal járta az be az országot s lelkes tüntetésekre ragadta a szíveket. Elemi erővel tört ki különösen az ifjuságban, mely hévvel, bátorsággal küzdött a nemzeti nyelv jogaiért, s ha kellett, tettel és karral is megvédelmte azt támadói ellen.

Pozsonyban történt, hogy egy bácsi származású kanzellista, Szucsics bácsimegyei követ fia, azt találta mondani egy vendéglőben több külföldi hallatára, hogy a magyar nyelv föltöbb bárdolatlan és alkalmatlan, s hogy ő, ha magyar levelet ír, három sornál tovább nem tudja vinni, hanem más nyelven kénytelen folytatni. Meghallotta ezt Barkassy, borsodmegyei kanzellista s elbeszélte a dictaturán az ifjaknak, kik zúgni kezdettek: «Ki vele! Ki vele, az elfajult korocszal!» Ekkor lépett be Jármny szabolcsi követ juratusa, Zollán Mihály, egy karesű, szép ifjú, a ki szintén a méltatlanokodó pártjára állt, s mikor Szucsics társai szitkai hallatára elég vakmerő volt összehunzutozni a jogos haragjában felzúduló ifjúságot, Zollán tűzbe jött s arezül vágta a távozni nem akaró Szucsicst. Az ifjak pedig egyhangúlag kijelentették, hogy nem fognak Szucsicsal együtt írni, inkább odahagyják a dictaturát. Csak e kijelentés után hagyta oda Szucsics a termet.

A dolgnak azonban folytatása is lett, mert Szucsics, az apa, országgyűlési salvus conductusát látván megsértve, a királyi személynök előtt emelt panaszt, a ki miután a feleket kibékítenie nem sikerült, a vizsgálatot kénytelen volt elrendelni ez ügyben; de az eset szerencsére az országgyűlés végén történvén, úgy látszik, a további lépések abban maradtak.

Ehhez különben hasonló eset volt az is, mikor Bécsben b. Pulocsony Lujza komornája a magyarok ellen szitkozódván, a szép és tüzről pattant honleány sajtát forogú kacsóival legyintette arezül s szájaskodó cselédet, a minek akkor nagy hire volt az ily föllépésekhez nem igen szokott főúri körökben.

Nagy megtisztelése volt már a magyar nemzetnek Ferdinánd trónörökösnek 1822-ben tett körúrtja Magyarországon, a hol pár évvel utóbb Mezőhegyesen egy vad ló garázdálkodása következtében élete komoly veszélyben forgott. Ezuttal Cumberland herceg társaságában látog

gatta meg hazánkat s egész Sátoralja-Ujhelyig, Sárospatakig terjesztette ki útját. Tüntetés volt ez is a magyarság hűsége, áldozatkészsége mellett, melynek a francia háborúk idejében annyi jeleit adá. Ferdinánd főherceg csak magyarul beszélt a magyar utakkal s magyarul fogadta azoknak magyarázatait. Patakon megtekintették a főiskolai könyvtárt, természetrajzi gyűjteményt s nyájas beszélgetésbe bocsátkoztak a kollegium akkori nagyírú tanáraival: Kézivel, Rozgonyival. Ujhelyben viszont a megye székházát és levéltárát vették szemügyre s betűzették Mária Terézia azon leiratát, melyben tudósítja a megyét, hogy atyja meghalozván, ő vette át a kormányt, s nézegette Booskai, Bethlen, Rákóczy írásait. De a legérdekesebb, hogy a magyar vendégszeretet a fogadtatást követő lakomán igazi, hamisítatlan magyaros káposztával vendégléte meg a fejedelmi vendégeket, s a asztalnál mondott felköszöntökben fesztelenül ünnepelte a magyar-angol testvériséget, s a mi annak közös kapcsa, az alkotmányos szabadságot. Cumberlandnak kellett a forró magyar vérékatot fékezni, midőn poharát a császárra emelte s elejét vette a politikai themák elmergesedésének.

Igy izzott a nemzeti elszányulás kihűlt kérége alatt is a magyarság élő szikrája, melyet jobbjaik titokban ápoltak, élesztettek, hogy hamvadó üszökkel bár, de oltatlanul adják át az utódoknak, mint egy szent Vesta-tűzet. És tanthoríthatlan hitöknek meg is lón a jutalma. Azt az öntudatot, mely bennök élt egy jobb jövő reménye iránt, ki nem írta többé nemzetünk ből semmi viszontagság.

AZ ŐSZHÖZ.

1897.

Mit pityeregysz éjjel, nappal
Te roszt, borzaszt, vén gyerek?
Mért szagatszát szét ruháid?
Hisz, majd megvesz a hideg.

Kalapodnak bokrájtja
Megsárgulva földre hull;
Zöld mented és színortatja
Fakul, kopik czudarul.

Bösz, üvöltő sirással
Mind a dalos madarat
Megrémítéd, elkergetted —
Még hirmondó sem maradt.

Elpusztítod, összerontod,
A mit a nyár itt hozott —
Majd a télen, szomjan, éhen
Alhatunk így egy nagyot.

Oh! mi bájos voltál néha
Hajdanában énnekem —
Méla holdad szelid fénye
Ragyogott egy gyermekem.

Oh! mi bájos volt a gyermek!
Kék szemében kék virág;
Kék szemének kék sugára
Szivem forrón járta át.

Akkor, akkor — mennyországot
Járt a földön Istenem!
Eldarógtát a világot
Bölcsaság, fény, szerelem.

Most csupán a tűnő emlék
A mi még fölmelegít —
Oh! ne sird el, ne zavarod el
Édes álom perczeit.

Pásztori.

A FÁK SUHOGNAK...

A fák suhognak, felzavarta
A nyirkos szél nyugalmukat,
E hanggal, mely bensőm visszhangja,
Ködös kedélyem elmulat.

Oly idegen. Sötétbe omló,
Nagy bűm is ily alkatalan,
E suhogást hallgatni oly jó,
Melylyel vigasztalom magam.

A szél a mint a fákra támad,
Lomboztatjuk tompán suhog.
E zajját változik a bánat,
Mit eldalolni nem tudok.

Mint ősz-zene a fáknak lombja,
Se dallama, se rimeli,
Nehéz érzéseimet föloldja,
S szárnyával zengően elveri.

Kisteleki Ede.

OTTÓ FŐHERCEG EG KÖMÖRÖBEN.

Az uralkodóháznak egyik rokonszenves tagja, Ottó főherceg, múlt vasárnap másodízben látogatott el a betléri kastélyba, hogy Andrássy Géza gróf meghívása folytán az ősi hajtóvádaszatokon részt vegyen. Minden kisérlet nélkül érkezett Betlérbe a múlt vasárnap nov. 7-én, az esti vonattal, a hol a vasúti állomáson, Andrássy Géza gróf fogadta s kisérte fel a bányászok és a nép sorfala között, a kivilágított, fellobogóztó falun és a szintén kivilágított parkon keresztül a kastélyba, melyben a már előbb megérkezett vendégek: Andrássy Gyula, Andrássy Sándor, Andrássy Tivadar, Esterházy Béla grófok, Fáy László, Hadik János gróf, Ludvig Gyula, Odessalchi Géza herceg, Pappenheim Szigfried gróf, Radvánszky Géza báró, Serényi Béla és Zichy Kázmér grófok, továbbá a vármegye képviselőiben: Hámos László főispán, Nagy Elemér főszolgabíró, Tomory Géza és Szentmihályi Béla tiszteletbeli főszolgabírák fogadták és üdvözölték a főhercegi vadász vendéget.

A vadászat másnap, hétfőn délelőtt a kastély feletti Dubnik nevű erdőrészen vette kezdetét, a melyben ezúttal nem volt ugyan medve kinnyomozva, de mert sok vaddisznó és dámvad tartózkodik benne, a vadász úr ezt jelölte ki az első hajtásra, hogy — mint mondá, — a vadászok bele jöjjenek a puszkázásba. Ugy is volt, a hajtás megkezdése után nem sokára megkezdődött a puskaropogás és a hajtás végéig 36 lövés dördült el, melynek eredménye 12 vaddisznónak leterítése, kettőnek pedig súlyos megsebesítése lett, ezek is megkerültek másnap. Körülbelül 60 disznó volt a hajtásban s így a vadászok nem vették figyelembe sem a dámvadakat, sem az apróbb vadakat. Ottó főherceg három vaddisznót lött, Ludvig Gyula négyet. Andrássy Sándor és Esterházy Béla grófok egyet egyet, Fáy László egy hatalmas vadkant, Andrássy Gyula és Esterházy grófok közösen egyet, Hadik János gróf egyet. A két súlyosan megsebesített és másnap megtalált disznóra Andrássy Tivadar gróf és Odessalchi herceg puszkáztak.

Reggeli után, kocsiokon a Szulova völgy elején álló erdőőrlekhöz, onnan pedig löháton a Martinkova nevű erdőrészebe lovagolt fel a vadász társaság. Itt egy medve, a kedvezőtlen szél folytán, a hajtók előtt tört ki, a másik pedig az erdő alatti rétségen akart kimenekülni a hajtásból, de ott megrídván, végig esőrteté a hegyoldalon a nélkül, hogy puszkások elé került volna. Disznók szintén törtek ki a hajtók közt és a vadászok elé nem került egy sem. Őz is nagy számban csapott át a lövonalon, de ezek nem voltak ezuttal zsákmanylul kijelölve. A hajtás végén Hámos főispán egy rókát tett árthatatlanná.

Hajtás után Ottó főherceg és a vadász úr Dénes erdőfelügyelővel lóra ültek és Somsákova nevű, a völgy felső részében levő erdőrészebe vonultak el, hogy ott egy rendszeres éntékent átváltó medvére lesse álljanak.

Ez alatt a vadásztársaság Za-Kalicsku erdő részbe ment át, a hol a hajtásban Hadik gróf sebzett meg halálosan egy disznót, a melynek szomszédja, Eszterházy gróf, adta meg a kegyelem lövést. Egy medve is volt a hajtásban, de

RÉSZLET AZ Ó-VÁROSBÓL.

AZ ADAMICH-MOLO.

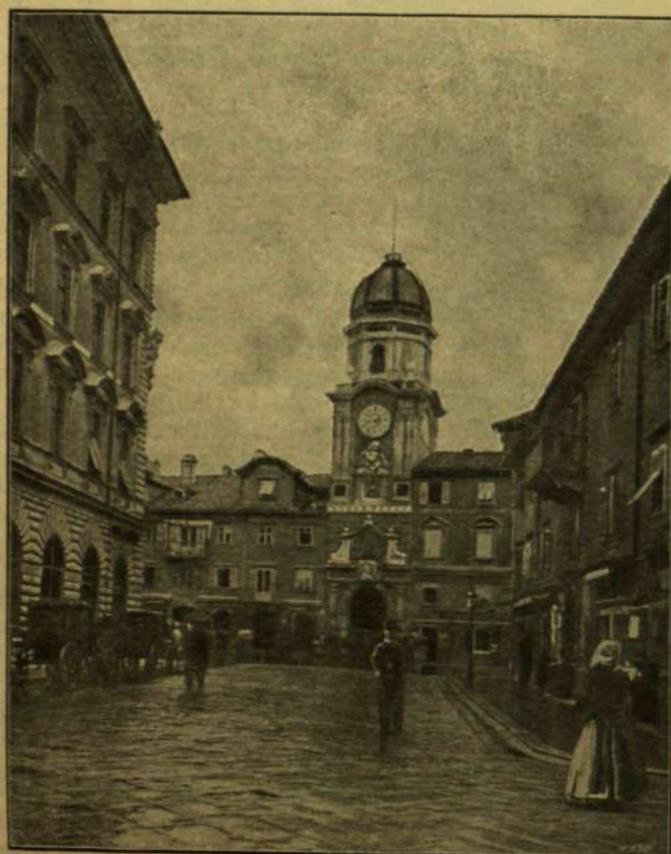

A VIA ANDRÁSSY.

Ó-VÁROSI SIKATOR.

A CORSÓ.

A VÁROS TORNYA.

A VÁROSHÁZ.

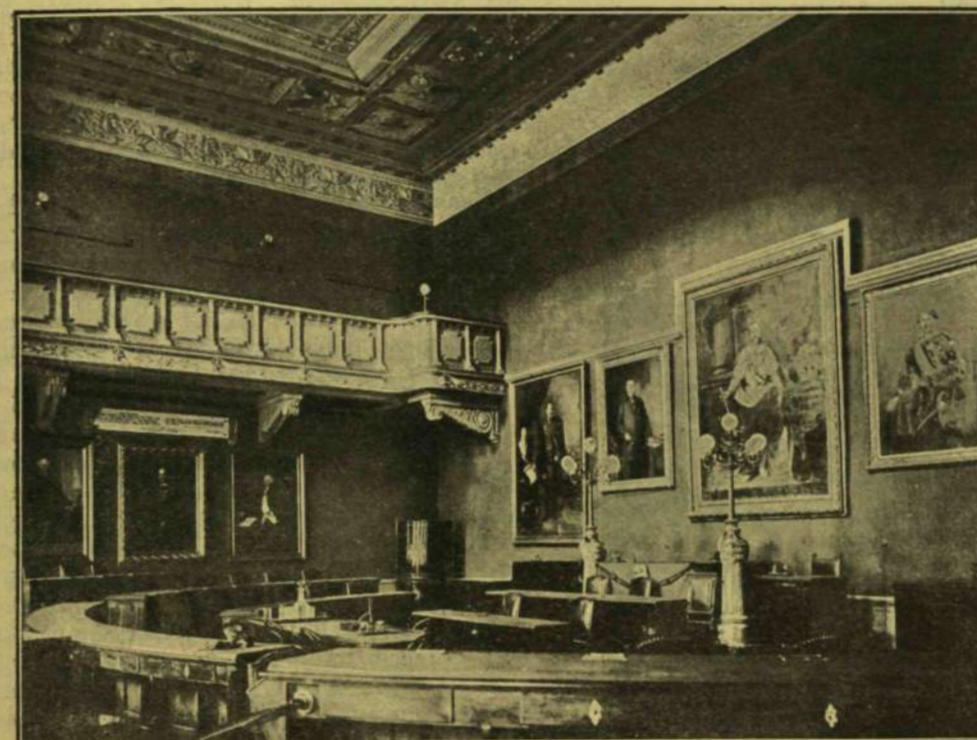
FIUMEI KÉPEK. — A 'Magyarország vármegyéi és városai' című vállalet Fiuméről szóló kötetéből

A HADITENGERÉSZETI AKADÉMIA.

RÉSZLET A NAGY-KIKÖTŐBŐL.

A VÁROSHÁZ ÜLÉSTERME.

A SZINHÁZ.

RÉSZLET A TEMETŐBŐL.

AZ ÚSZÓ DOCK.

FIUMEI KÉPEK. — A 'Magyarország vármegyéi és városai' című vállalet Fiuméről szóló kötetéből.

ez a hajtott terület alsó részéből akkor vágott vissza a felső részbe, a mikor már onnan a hajtók és a vadászok, — abban a hiszemben, hogy alól is beveződött már a hajtás, — egy réten egybegyűlve állottak. Hajtás után a vadásztársaság visszavágyott az erdőlakhoz, a hol a réajok várakozó kocsikban visszatértek a kastélyba.

Ottó főherceg és a házigazda leshelyükről, eleinte holdvilágnál elég jól áttekintették azt a területet, a melyen a medve esti sétáját szokta megtenni, később azonban felhők borították be az eget, s a két bocsával csakugyan arra sétáló hatalmas nagy anyamedvének csupán a körvonalait lehetett kivenni. A főherceg tehát nehogy bizonytalan lövéssel elriaszassa első medvéjét, nem használta fegyverét, a mi bizonyossága annak, hogy tetőtől talpig igazi vadász ember. Felesleges mondanom, hogy nagy öröme telt a szabadban először látott hatalmas vadakban s a legnagyobb figyelemmel szemlélte azoknak minden mozdulatát látesővén keresztül mindaddig, míg csak szelet kapva el nem távoztak. És hogy higgadt magatartása mihamar meghozta a kívánt eredményt, bebizonyult az által, hogy a másnap esti lesen, a már bátrabban közelébe jövő anyamedvét egy jól irányzott lövéssel tisztelhette meg. A főherceg a kifejtett nagy állatot körülbelül 100—120 lépés távolságból nyakán sebezte meg, a mely lövése ordítva összerogyott és vánszorogva húzódtott be az erdőbe, a hová utána menni nem lehetett és az erdész személyzetnek sem engedtetett meg. Hogy a medve halálosan meg volt sebesítve, azt a nagy vérzésből és abból is következtetni lehetett, mert haza menet, a völgy alsó részében, a vadász urak maguk előtt látták a két bocsozt anyjuk nélkül elhaladni.

Másnap reggel a Szulova völgyi fűrészalom feletti erdőőr lakásához vonult fel kocsikon a vadásztársaság, onnan pedig lóháton a *Duhi* völgy felső *Pozsaricza* nevű részébe. A hajtás elején egy hatalmas nagy medve jött lefelé, *Pappenheim* gróf állása felé, a ki három lövést tett rá. A második lövés után a medve két fájdalmas ordítást hallatott, aztán pedig vérnyomokat hagyva hátra, visszavágyott a hajtásba, hol — a lövés helyétől két kilométernyire, — az erdő alsó részében két hajtó közt elebe került *Slyaranka* Károly nevű erdőőr leütötte, aztán pedig fején összemarta. Mire a hajtók kiabálására odasiető uradalmi orvos, dr. *Maurer Arthur*, a vadász urak és az erdészszemélyzet a szerencsétlenség színhelyére érkeztek, a szegény ember már kiadta lelkét. Csodálatos, hogy a másfélórás érhalm, jó lövő, jó vadász, 45 éves erdőőr, olyan kevésbe vette a vadászatot, hogy még a fegyverét sem töltötte meg (töltetlenül és összetörve találták azt mellette), pedig a medve közeledését már 30—40 lépésről láthatta.

Harmadnap, szerdán, Rozsnyórn keresztül *Andrássy Géza* gróf szászvári uradalmába rándult át *Ottó* főherceg és a vadásztársaság, a Szoroskő kocsikon, onnan pedig háts lovakon és szekereken. A *Szoroskő* tetőn *Abauj-Tornamegye* nevében *Gedeon* főszolgabíró üdvözölte a főherceget, minthogy a vadássterület, a melyre a főherceg itt lépni szándékozott, e megye területéhez tartozik. Az első hajtás a körtélyesi határban fekvő meszes oldalon volt rendezve, a hol báró *Radánszky Géza* mellett tört ki egy medve a hajtásból, a nélkül, hogy rálöhetett volna. A második hajtásban, *Geosbérezen*, *Pappenheim* gróf mellett ment ki egy másik, melyre azonban csak későn lehetett löni. Az eredménytelen hajtás után a vadásztársaság visszatért a Szoroskőhöz s a réajok várakozott kocsikban már alkonyatok indultak vissza *Betrébe*. Az úba eső Hárskút és *Krasznahorka-Váralja* községek értesülvén a főherceg érkezéséről, kivilágitották az útra nyíló ablakait, földszitették a házakat és tömegesen vártak a magas vendégre, hogy lelkes éljenzéssel üdvözölhessék. *Krasznahorka-Váralja* előtt a gróf *Andrássy Dénes* uradalmi tisztikara fényes diadalkaput emelt az útra, s a főherceg tiszteltetére a *Krasznahorkai* várkapu aljában kiszögeztetett *Bebek-féle* ágyúk hatalmas dörgéssel üdvözölték a ritka vadász-vendéget. Ez alkalommal érdemesnek tartjuk felemlíteni, hogy ezek a félelmes csataágyúk, melyek a diadalmas szolnoki csatában részt vettek a gömöri nemzetőrökkel, 1848 óta most harmadszor szólaltak meg. Még pedig egyszer épen *Ottó* főherceg

MATYÁNER MIHÁLY, A VOLT FIUMEI PODESTA.

A PIAZZA MÜLLER FIUMÉBAN.

nagybátyjának, a nemrég elhunyt *Albrecht* főhercegnak 1852-ben tett körútja alkalmából, midőn Szepesmegyéből Gömör határára lépett. *Albrecht* főherceg eleinte gyanusnak találta a főherceg itt lépni szándékozott, e megye területéhez tartozik. Az első hajtás a körtélyesi határban fekvő meszes oldalon volt rendezve, a hol báró *Radánszky Géza* mellett tört ki egy medve a hajtásból, a nélkül, hogy rálöhetett volna. A második hajtásban, *Geosbérezen*, *Pappenheim* gróf mellett ment ki egy másik, melyre azonban csak későn lehetett löni. Az eredménytelen hajtás után a vadásztársaság visszatért a Szoroskőhöz s a réajok várakozott kocsikban már alkonyatok indultak vissza *Betrébe*. Az úba eső Hárskút és *Krasznahorka-Váralja* községek értesülvén a főherceg érkezéséről, kivilágitották az útra nyíló ablakait, földszitették a házakat és tömegesen vártak a magas vendégre, hogy lelkes éljenzéssel üdvözölhessék. *Krasznahorka-Váralja* előtt a gróf *Andrássy Dénes* uradalmi tisztikara fényes diadalkaput emelt az útra, s a főherceg tiszteltetére a *Krasznahorkai* várkapu aljában kiszögeztetett *Bebek-féle* ágyúk hatalmas dörgéssel üdvözölték a ritka vadász-vendéget. Ez alkalommal érdemesnek tartjuk felemlíteni, hogy ezek a félelmes csataágyúk, melyek a diadalmas szolnoki csatában részt vettek a gömöri nemzetőrökkel, 1848 óta most harmadszor szólaltak meg. Még pedig egyszer épen *Ottó* főherceg

válaszolt a következőképen: «Nagyon örültem, hogy ismét eljöhettem e szép vidékre és városba és megköszönöm a szíves fogadtatást.» A főherceg itt időzése negyedik napja dél-eltűtjét a szerencsétlenül járt erdőőr végtisztességtételén való megjelenésére áldozta. Tíz óra tájban állottak elő a kocsik, a melyek a főherceget és az egész főúri vadásztársaságot *Alsó-Sajóra*, az erdőőr lakására szállították. Itt már a koporsó kint állott az udvaron, a családtagok, az egyházi személyek, a község lakossága, a környék értelmisége által környezve, s 21 erdőőr, 4 erdőtiszt egyenruhában teljesítette mellette a díszőrséget. A díszes érczkoporsó be volt fedve pompás koszorúkkal, valamennyinek díszes nagy, és széles szalagja volt, egyik koszorú fehér szalagján a következő felírás: volt olvasható: «*Ottó főherceg*», másikon: «*A kötelességtudó hű erdőőrnek*», *Andrássy Géza*, a harmadikon: «*A kötelességtudó altisztnek*», az erdészeti tisztikar, a negyedik: «*Szeretett kártársunknak*», az erdővédők. Ezen kívül még két koszorú volt felirat nélkül. A mint a főherceg és a főúri vadásztársaság a gyászos házhoz érkeztek s hajadon fölve oda állottak a ravatalhoz, a veszerési kath. lelkész megkezdte az egyházi szertartást.

az erdőőr temetése után a főherceg és a főúri vadásztársaság visszatért a betléri kastélyba, onnan pedig villásreggeli után kocsikon lehajtottak *Gombaszögre*, az uradalmi ménes megtekintésére. Itt a főherceg elismerő meleg szavakban köszönte meg a szíves vendéglátást, aztán elutazott Bécsbe, mindenütt a legkedvesebb emlékeket hagyván hátra.

Némely lapnak azon híre, hogy *Ottó* főherceg közvetlen veszélyben forgott volna, téves; a mennyiben a megrázó szerencsétlenség színhelyétől a főherceg mintegy 400 lépésnyi távolságban volt, s ekkor is folyton a házigazda, valamint *Dénes főerdész* és *Ludvig* uradalmi erdész állandóan társaságában voltak; ez utóbbi hatalmas atléta természetű ember jőformán *Ottó* főherceg testőrvadászkepen szerepelt, ki a teljes vadászati felszerelésen kívül egy öles hosszú dárdszerű ruddal volt fölfegyverkezve, melynek fél méteres hosszú két elő kése, borotva élére köszörülve, medvevadászatnál arra szolgált, hogy vele a rendesen két lábra álló medvét keresztűszúrja. Megjegyzendő, hogy ezen régi időkre emlékeztető vadász-övszerszámok karvastagságú markolata biztonsági szempontból mesterségesen font borszikkal van körülcavarva, nehogy a medve közvetlen támadása alkalmából azt egyszerűen ketté haraphassa. A főhercegi vadászok különben, hogy a kített ló-hullákra éhező medvéket láthassa, alkalmos élő tölgyfákon pompás ülést készítettek; ezt azonban *Ottó* főherceg nem vette igénybe. Mert mint említettük, a második napon közvetlen alkalma volt medvéket látni, sőt egyet meg is sebesíteni halálosan, melyet ha feltalálnak a Szulovai erdőség renetgeiben élettelenül, azt *Roznovszky* cs. és kir. udvari állattömő fogja kitönni s Bécsbe fogják szállítani ezen szép, ritka medveveszékeményt.

A főherceg a vadászat alkalmával csaknem folyton magyarul társalgott a főúrral s távozásakor nagy részvétellel tudakozódott dr. *Maurer Arthur* uradalmi orvostól azon szerencsétlen leégették felül, kik a rozsnói bevonulása után, 4 órával később, a 26 ház elhamvasodásakor oly mélyen sújtattak. A leégették némi fölségelezésére *Ottó* főherceg egy bizonyos összeget juttatott Rozsnyó város polgármesteréhez.

Markó Miklós.

FIUME.

A magyar tengerpart egyetlen nagyobb városára s az egyedüli magyar tengeri kikötőre az utóbbi hetek politikai eseményei ismét nagy mértékben ráirányították a közfigyelmet. Nem kételkedünk benne, hogy a nagyrészt mesterségesen felkavart zavart sikerül rövid idő alatt békésen eloszlatni s Fiume kormányzását a rendes kerékvágásba visszazavarni; de itt nem is e kérdéssel, hanem e kérdés tárgyával, Fiume városával akarunk foglalkozni.

Fiume már a XIII. században az osztrák hercegek birtokába került. Örökös útján, a kihalt *Wallsee* család hagyatékaként. Mint ilyen az osztrák házból származó császárok különböző

A «Magyarország vármegyéi és városai» című vállalat Fiuméről szóló kötetéből.

A RIVA SZAPÁRY FIUMÉBAN.

A FIUMEI ÖBÖLBE NEM FOGOTT CZÁPA FEJE PREPARÁLVÁ.

kiváltságokkal ruházták föl. A város önálló statumokkal bírt, de soha sem volt horvát birtok, sőt a tersattói vár kapitányával a városnak alkalmatlankodó horvát uszok miatt akárhányszor szembe helyezkedett, a midőn mindig osztrák főhercegi ura ortalma alatt maradt győztes. Kemény harcokat vívott a velenceiekkel is, a kik Magyarország tengerpartját nyomra nyomra elfoglalták a szigetekkel együtt. Magartásának jutalma volt az a kiváló gondoskodás, melyet III. Károly királyunk tanusított iránta. Ez a fejedelm felismerte Fiume fekvésének fontosságát Magyarországra nézve, s a várost nemcsak megerősítette kiváltságaiban, de anyagi felvirágztatásáról is gondoskodott. Neki köszönhetjük azt az első rendszeres szekerutat, melylyel megnyitotta Fiumét és a tengerpartot a magyarországi forgalomnak, a *Via Carolinát*, melyet egy századdal később a jobb szerkezetű *Lujza-út*, az akkori útépítés csodája és remeke váltott föl. Fiume olyan önállóságot élvezett már akkoron, hogy a pragmática sanctió elfogadására, mint a tartományokat, őt is felszólították.

Még jobban felismerte Fiume fontosságát II. József, a ki mint trónörökös járta be a tengerpartot. Az ő elterjesztésére határozta el magát *Mária Terézia*, hogy Fiumét kivessi a trieszti tengerészeti főhatóság hatásköre alól s odaajándékozta Magyarországnak. Ez történt 1776-ban. De mivel Fiume mellett az első kormányzó *Majláth József*, a horvát területből egész megyét szervezett, mely a horvátokkal közjogi összeűtközésre adott okot, alig három évre rá ezt a megyét felszabták s *Mária Terézia* 1779-ben egy új diplomával megállapította Fiume és kerülete különállását és hovatartozóságát. Ez a fontos diploma, melyben Fiume *separatum corpus*, Szent István koronájához csatolt külön országtest elnevezéssel Magyarországához van csatolva.

Mária Terézia valósággal ajándékul adta Fiumét, mint osztrák öröklött birtokot, nem Horvátországnak, hanem kizárólag a magyar koronának. A területi szomszédságból azonban tökélt faragtak az illirizmusnak már akkor is nagyra vágyó előharcosai s I. Ferenc reakcionárius kormányával, mely csak akkor volt barátságos Magyarország iránt, mikor ujjonczokra és adóra volt szüksége, egy követ futva, mindenképen rajta voltak, hogy más magyarizatot adva *Mária Terézia* diplomájának, Fiumét horvát területnek jelentsék ki. A magyar országgyűlés ezért tartotta szükségesnek, hogy 1802-ben külön törvényben mondja ki Fiume Magyarországhoz való tartozását. Ezt a törvényt sok húzavona és sürgetés után csak 1807-ben szentesítette I. Ferenc. Ámde a Zágrábban összeírt rendek még ekkor sem nyugodtak. Ők is hoztak törvényt, melyben kimondták, hogy Fiume Horvátország területéhez tartozik. Csak hogy ez a törvény nem nyerte meg a királyi szentesítést, és Fiume közjogi helyzetét nem bántották többé a szabadságharc kitéréséig. *Jellasics* 1848-ban elfoglalta Fiumét, *Almássy Pál* kormányzózt ügyszólván kitoloncolta belőle s a város horvát igazgatás alá fogta.

Az az időből még életben levő fiumei és gyermekeik keservesen emlékezhetnek erre az utalomra. Vége volt az olasz nyelv elsőbbségi

jogának; a horvát nyelv lett az uralkodó 1869-ig. A szabadság derengésekor, 1861-ben tüntetett is Fiume lakossága a horvátok ellenében a magyarok mellett, a miért jobbjait bebörtönözték, a várost ostromállapotha helyezték; de minden fenyegetés mellett is örömmel üdvözölte a város lakossága a magyar alkotmány helyreállítását s a magyar miniszterium kinevezését. Magyar nemzeti zászló özőnével díszítették házaikat és a Rákóczy-induló hangjai mellett ünneplő díszmenetet tartottak. 1869-ben teljesült Fiume öbajtása; magyar kormányzat alá került; de ma is csak ideiglenes jellegű a kormányzata.

A magyar kormányzat alatt óriási lendületet vett a város, főleg, mióta 1873-ban megnyitották a károlyváros-zágrábi vasútvonal, ez a hatalmas mű, mely kapcsolatba juttatta a kikötőt az ország fővárosával.

Hogy mivé fejlődött e három évtized alatt Fiume, azt néhány szám is meglepően tanúsítja. 1869-ben volt Fiumének 12.000 lakosa. 1890-ben már 30.000, ma van, a mennyire a nyilvántartott adatok felvilágosítást adnak, több mint 36.000. Tengeri forgalma az átvételkor mindössze csak tíz millió forint volt, ma felülmulja a százharász milliót (1896-ban volt 123 millió). Vámbevételai 100.000 forintról közel négy millióra szöktek. Külsőleg meg épen meglepően fejlődött a város. Az ó-vasár már csak csekély pont a városban; a három-négy emeletes épületeknek egész sorai húzódnak föl a hegyoldalokon. Az utcákat pompásan kiköveztek. Alig két esztendőre vívezetékekkel hálózták be a várost. A kiépített nagy kikötőt még két új kikötővel toldották meg: a *Baross-kikötő*vel és a *petróleumkikötő*vel; a *Fiumara* patak túl fekvő *Brajdica*-területre pedig, mely az elszállítandó roppant mennyiségű fakészlet lerakodó helye, most új vasúti vonalat vezetnek a tersattói hegy alatt, hogy a forgalomnak a városban már helyet nem találó torlását ellensúlyozzák. A kikötői tárházak egész kis városa, az egész part hosszában újonnan keletkezett gyárak sokasága mind megannyi bizonyítéka Fiume óriási haladásának, melyre Magyarország, igaz, sokat költött, de viszont nekünk is szükségünk van egy nagy kikötőre.

Fiumét a magyar közönség egyre sürűbben látogatja. Átutazó is sok fordul meg benne, mivel innen rendez közeledekés van Róma és Velence, nemkülönben a szomszédos szép *Abbazia* fürdőhely felé.

Az új Károlyvárostól kezdve a *Kapella-hegy*-ségein és a horvát Karszton át folyton váltakozó, érdekes, meglepő tájrészeteket tár szemünk elé. Fiume a *Quarnero*-öböl partján *Reccina-völgy*-nek, e hatalmas Karszt-szakadéknak a torkában fekszik, a tersattói várhegy alatt, melynek ma is ép vára a *Frangepánok* hajdani dícsőségéről regél, legendás temploma pedig a tengerparti s kivált a hajósnép busójáró helye. Nyugatra innen az isztriai partvidék magas hegyláncza, délre pedig *Cherso* és *Veglia* szigetek sziklafalai láthatók. Gyönyörű képe van a városnak különösen a tenger felől.

A vasúti Kálvária hegy alatt búvik át és csak egy pillanatra látta a kikötő árbozerdejét a magasságból, s így megérkezésünk percében a Karsztnak olajfás völgyekkel tarkított zord

sívártsága után egyszerre a nagyvárosi élet kellő közepébe jutunk.

Az út mellett jó darabon csak a kikötői tárházak és a nagy elevátor láthatók; de a mint a város közepén levő állomásra, az *Adamich-térre* megérkezünk, rögtön föltűrül előttünk a nagy-kikötő mozgalmas képe.

Ezt a nagy-kikötőt az újban meghosszabbított, 1300 méter hosszú *Mária-Terézia-molo* zárja el hullámtrő falával a tengertől. Mellette áll lelánczolva az uszó dock, mely a megsérült hajók javítására szolgál s melyet az idén szomorú hirre jutott «*Ika*» hajó felvonatásakor eleget hallott emlegetni az újságolvasó közönség. A molon végig sétálva, áttekinthetjük a tenger felől az egész várost. Mindjárt a tárházak mellett áll az «*Adria*» tengerhajózási társaság nagy új palotája, melyet 1896-ban fejeztek be. Azon a téren épült, melyre a régi rozzant kormányzó palota nézett. Az új kormányzó palota, melyet az *Adamich-térrel* szemközt álló dombra építettek, díszes alkotás. *Hausmann* tanár műve, legszép épülete Fiumének; olasz renaissance szerkesztéssel *Palladio* modorában. Alapfalainak robbantással kellett helyet csinálni a sziklában. Terméskő és karszti márvány az egész; első emeletén vannak a fogadó termek, második emeletén a kormányzó magán lakóhelyiségei.

Szomszédságában, remek kert lombjai közt elrejtve áll *József* főherceg nyaralója. A kertet a sziklás hegyoldalon tömérdek költséggel létesítette a tulajdonos főherceg, a ki egyszerismind meghonosította itt számos délszaki fának is. Egyik oldala a kertenek a *Reccina* völgyére néz. Ez a folyó, melyet a fiumei Fiumarának neveznek, a fiumei területnek és Horvátországnak határa; a folyó hidján túl már *Susák* horvát városa áll, mely ma már egészen össze van növe Fiumével s külsőleg egészen hasonló hozzá.

József főherceg nyaralója, a kormányzó palota, a városháza és a korzó határolják az ó-vasort, Fiume magvát, mely tökéletes képe a régi olasz városoknak. Olaszul *Gomilá*-nak hívják, a mi szemétdombot jelent, mert hajdan sok piszok volt szűk sikátorában, s bizony ma sem lehet a tisztaság mintaképének tekinteni. Két-három emeletes házak közül alig látható az égboltnak egy darabja; udvara egy háznak sincs, azért a lakosok a mosott fehérneműt kénytelenek az ablakok közt kifeszített zsinageken szárítani. Boljai sőtéték s nem is igen árulnak bennük; az árúk ki vannak rakva a bolt elé. Tülmötött apró piaczaingal reggeltől estig foly a zsinogás, tolongás. Kiváló épületei a régi dom, Szt. Vid és Modest temploma, az állami gimnázium s a fellegvár (castello), mely ma börtön. A városi torony kapuján bejutunk a korzóra. A városi torony kapuja alatt emléktáblák örökítik meg a nevezesebb eseményeket, egy köztük azt a helyet jelöli, a honnan 1867-ben Fiume földet kioldott *Pestre* a koronázó dombhoz.

A korzó az előkelő közönség sétáló helye főleg az esti órákban. Hagyományos, mint *Budapesten* a váci-utca. Itt vannak a legelső kereskedések. Keskeny, magas, nemesen egyszerű házaik igen jó hatásúak.

Nem messze a korzótól vannak a vásárcsár-

nok, melyek közt természetesen a halacsarnok a legérdekesebb, telve a tengernek piacra került zsákanyajaival; az Ürményi-téren pedig az 1885-ben épült új színház emelkedik, Feller és Hellmer ismert színház-stílusában.

Fiuméről, mióta visszakerült Magyarországhoz, többen irtak kimerítő, képes tájékoztatókat, így a magyarok közül Erdői Béla, Kenedi Géza, Czink Lajos, stb., de ezeknél mind nagyságra, mind tartalmasságra nézve sokkal bővebb Fiume monográfiája, mely az idén a *Magyarország Vármegyéi és Városai* című vállalat kiadásában jelent meg. E tartalmas műből kölcsönöztük lapunk jelen számának Fiumé-ra vonatkozó érdekes képeit, s az azokra vonatkozó magyarzatokat, melyeket még azzal toldunk meg, hogy a korzón visszasétálva a vasút felé, melyhez a Corsia Deák vezet, betekinthetünk még egyszer a város házára, mely egy udvart alkotó teret foglal el patkó alakban, keleti oldalán a Sz. Jeromos templommal. A városház díszes üléstermében a király, Andrássy Gyula gróf

Fiuméből. — A Fiumara-ösatorna partja.

és Deák Ferencz arcképei mellett ott láthatók az összes eddigi fumei kormányzók képei.

Mélto a vasúti állomáson túl is egy pillantást vetni a haditengerészeti akadémia épületére és kertjére, azután a Giardino publicóra, a fiúmeie közkertjére, hol délutánonként árnyas babérfasorok közt zene mellett üdül a fiúmei közönség, a melynek, sajnos, más tágasabb sétateret nincs, ha csak bajon át nem kél Abbázia babérkerkeibe. Érdemes megtekinteni a fiúmei temetőt is. Nemcsak szép szoborművek ragadják ott meg a figyelmet, hanem leginkább a firenzei mintára készült sírboltfalak, melyek üregeiben emeles sorokban elhelyezve aluszszák álmoskat a fiúmei kérdéssel immár nem tőrődő patricziusok.

Sz. J.

EGYVELEG.

* Negyven évig járó óra. Egy chicagói óras olyan órát készített, mely egyszeri felhúzás után állítólag 40 évig folytonosan fog járni s e célra belül könnyű alumínium-bronzot alkalmazott. Tényleg már egy évnél hosszabb ideig jár az óra s ez idő

alatt csak egyszer nyulniak hozzá némi javítás végett.

* Sajátságos akadály. San-Franciskóban nem rég egy köböl épült kisebb templomot szállítottak más utcába. Utközben táviró huzalok állottak a templom útját s ezeket tulajdonosa nem engedte elvágatni, ha a szállítók a helyreállítás költségét nem fedezik. A két fél pert indított egymás ellen s addig a templom az utcán maradt, s a közlekedés más utcákra ment át. Szerencsére csakhamar kiegészíték abban, hogy a táviró sodronnyal előforduló költségeket mindkét fél fele részben viselje.

* Tiltott könyvek. Florenciazban komolyan foglalkoznak azzal az eszmével, hogy oly közkönyvtárt állítsanak fel, melyben minden a római *Index librorum prohibitorum* című jegyzékben közölt könyv meglegyen.

* A monacói öngyilkosok számára másfél kilométer távolságra a kátyubarlangtól külön temetőt rendeztek be, melyben eddig minden sírhelyet csak egy kis számmal ellátott deszka különböztetett meg. Most állítottak fel egy öngyilkosnak fekete keresztet az illető nevével és halála napjának jelzésével.

* Esküvő egy szellemmel. Cincinnatiában történt a következő rejtélyes dolog: Egy hatvan éves gazdag orvos egy spiritiszta-ülésen az egyik szellemben felismerte 40 évvel ezelőtt elhunyt jegyesét. Rábeszélte a médiumot, hogy ezt a szellemet napoként idézze fel elébe s a vége az lett, hogy az orvos néhány spiritiszta jelenlétében formális esküvőt tartott a szellemmel. Az esküvőt egy elhunyt pap ismerősük szelleme végezte teljes szertartással s az esküvő után ő és a menyasszony meghajtották magukat a vendégek előtt és eltűntek. Így írják a lapok, de feltűnik, hogy a rendőrség az ilyesmibe nem avatkozik.

* A fű növesztet látni a tudomány jelenlegi állás-pontján már nem mesebeszéd. A kinematograf segítségével képesek vagyunk ilyesmit szemlélni. Ha például egy rózsabokorról a virágzás különböző folyamatairól felvett fényképekből egy kinematograf-lapra alkalmazuk az egész sorozatot, a csalódás megkapóan hű lesz, pár perc alatt látjuk a rózsát kinyitni és ismét elhervadni. Hasonló modorban lehetséges volna valamely tájképnek átalakulását is szemléltetni a különböző évszakokban felvett fényképek segítségével.

AZ ERDÉLYI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET ÚJ ELSŐJE.

A rendkívüli szerencsével megalakult és a magyar társadalom bőkezűségéből hatalmas eszközökkel fölrühazott első magyar közművelődési egyesület egy idő óta belső bajokkal küzdött, melyeket még szaporított az a gyászos eset, hogy az egyesület nagy buzgóságú elnöke, gr. Bethlen Gábor, a nyáron elhunyt, s az elnökválasztás ügye is rázkódtatással fenyegette az egyesületet. A folyó november hó 14-én tartott közgyűlés azonban szerencsésen elsimította az ellentéteket, a fenyegető pártoskodások elsimultak s az elnöki székre közközlettel egyhangúlag az eddigi alelnököt, gróf Bély Ákos kolozs megyei főispánt választották meg.

Általános a remény, hogy az új elnök, gróf Bély Ákos, szerencsés kezű vezér lesz; minden jóslás nélkül már előre is mondhatjuk ezt, ha csak azt tekintjük is, hogy mily lelkesedéssel és tapintattal intézte az egyesület ügyeit azon rövid idő alatt is, a míg mint alelnök s majd mint helyettes elnök foglalkozott az egyesület vezetésével, bebizonyítván, hogy az egyesület nagy fontosságát, szükségét és céljait tökéletesen ismeri s hogy annak érdekeit kellőleg tudja is, akarja is szolgálni.

Uzoni gróf Bély Ákos, az EMKE új elnöke, régi fényes múltú székely család ivadéka. Ósapái a nemzet történelmében jelentős szerepet vittek. Hunyadi János alatt ott harcoltak a Vaskapunál, s a harc mezéjén ép úgy, mint a békés munka terén el nem évülő érdemeket szereztek. Gróf Bély Ákos 1846 december 19-én született. Atyja, Ferencz, ki Erdély társadalmában általános népszerűségnek örvendett, a leggondosabb nevelésben részesítette gyermekeit; de korán elhalván, a családfői gondokat fiára, Ákosra hagyta, ki jogi tanulmányai végeztével haza tért és nagy buzgalommal dolgozott azon, hogy birtokait mintagazdaságokká tegye.

A közügyek terén mint megyei bizottsági tag vonta magára a komoly gondolkodásúak figyelmét, kik csakhamar fölismerék benne a lelkiismeretes, megfontoltan cselekvő férfit. Így történt, hogy tekintélye gyorsan emelkedett, úgy, hogy mikor báró Jósika Sámuel, most a király oldala melletti miniszter, Kolozs megye és Kolozsvár város főispáni állásáról lemondott, a kormány a közóhajtnak tett eleget azzal, hogy e kettős főispáni méltóságra gróf Bély Ákost nevezte ki. Csaknem tíz éve annak, hogy Bély gróf a két törvényhatóság élén áll s ez alatt rokonszenves egyénisége, páratlan, igazságos eljárása nagy népszerűséget biztosítottak számára. Közéleti és társadalmi működésének sikereit nagyon előmozdította családja is. Édes anyja maga volt a megtestesült emberszeretet, s buzgólkodásáért királyi kitüntetésben is részesült. Szintén hasonló lelkületű volt a múlt évben elhunyt nejje, gr. Bethlen Emma is, a közművelődési egyesület elhalt elnökének, gr. Bethlen Gábornak nővére, ki minden szép és nemes ügynek pártolója, s a hol kellett, szószólója és támogatója volt.

Gróf Bély Ákos a főrendiháznak is örökös tagja, hol minden fontosabb ügy tárgyalásában részt vesz azzal a szabadelvű fölfogással, mely őt minden közéleti tevékenységében jellemzi. Két évig intendánsa volt a kolozsvári nemzeti színháznak, mely az ő kormányzásának rövid idejét szemből napjai közé számítja.

A közművelődés, a művészet és a közgazdaság ügyeiben való avatottsága biztos reményt nyújt, hogy gr. Bély Ákos kivánt irányban és szellemben fogja teljesíteni új elnöki állását rá háruló nagyszemélyű föladatait.

RÉJANE ASSZONY BUDAPESTEN.

Sarah Bernhard és Duse után eljött hát hozzánk Madame Réjane is, az igazi „Madame Sans Génée”. E hó 23-án kezdő meg a Vígyszínházban három estére terjedő vendégszereplését, mely elé a budapesti közönség fészült érklődéssel néz.

Réjane asszony és Sarah Bernhard régi vetélytársak. Sarah Bernhard a maga erejéből már igazgatónő és híres művésznő volt, mikor a nála mintegy 13 esztendővel fiatalabb Réjane asszonyt, az Odette alakítása után, Sardou megtette a világ legelső „párisi”-jának. A mester ugyanis annyira föllekesült az Odette sikerén, hogy neve aláírásával jelentette ki: nincs az egész világon egyetlen más színésznő sem, a ki oly kitűnően tudná adni a párisi nőt számos változataiban, mint Réjane asszony. A művészi siker tehát megvolt, s hogy másban is fölü-

Dunky főváros fényképe után.

GRÓF BÉLY ÁKOS.

múlja Sarah Bernhardt, férjhez ment Porelhez, a Vaudeville és Variétés igazgatójához, s így egyszerűen kettős „igazgatónő” lett.

Mikor a múlt tavasszal az oroszok fiatal czárja Párisban járt, Versaillesban ünnepi előadást rendeztek tiszteletére, mely alkalommal Sarah Bernhard, Réjane asszony és az idősebb Coquelin kerültek össze egy színdarabban. Sarah Bernhardt a rendezők figyelmetlensége valóságos felbőszítette, s alighogy kedvetlenül ledarálta szerepét, elvágatott haza. Réjane asszony azonban művészetének minden kedvességét, báját és hatásait előszedte, s előadás után mosolygva fogadta a vendég uralkodó bókjait, a ki a dícséret mellett, rögtön meg is hívta Szent-Pétervárra vendégszereplésre.

Ez a fejedelmi meghívás szolgáltatott alkalmat a művésznőnek, hogy Európa nagyobb városait sorra véve, egész kis körútát rendezzen, s így jut el Pétervárra, Moszkvára és Bukaresten keresztül hozzánk is Budapestre.

De utáa ejtette Pétervárra mentében a németek fővárosát, Berlin-t is, a mit előtte párisi művésznő még nem tett meg a revanthe eszméjének keletkezése óta. Sarah Bernhard, mikor Berlinbe hívták, Elzász-Lotharingiát kötötte ki föllépése díjává, a mit természetesen nem adhattak meg neki, s így nem is ment el oda. Nos,

Réjane asszony csak azért is elment. Nem birt árulást fölfedezni abban, ha a németek lelkesedését, tapsait és bókjait néhány estén át föleglalja a francia művészet számára.

Es ez a vetélkedés így tart évek óta. Sarah Bernhardnak egyik legnagyobb alakítása a Kaméliás hölgy. Réjane asszony nem nyugodott addig, míg elő nem kerített egy darabot, melyben a hős nő szintén mellbeteg, s szintén a nyílt színen hal meg. Meg akarta mutatni a párisiaknak, hogy ő is meg tud halni úgy, mint Sarah Bernhard. És Páris valóságos küzdelmet vívott a jegyekért, hogy a kínáló érdekes összehasonlítást megtehesse.

Réjane asszony művészetében és egyéniségében a szubrett elem az uralkodó. De művészi becsúnya nem elégedett meg a rája szabott, egyenesen az ő számára írt, telivér párisi szerepekkel, meg merete próbálni a műsora tágitását egy egészen eltűt szereppel, az éjszokról hódító köruára indult Nórával is. Es ennek a nehézs szerepnek a finom lélektani nehézségeit szintén könnyű szerrel legyőzte. Mély érzésre, átható gondolkodásra valló, igazán káprázatos művészetével játszott, s meghódított vele közönséget, kritikát egyaránt.

Nálunk, mint már említettük, három estén, három különböző darabban fog föllépni. Ezek közül különösen a Madame Sans Génée iránt nagy az érklődés, a melyben Blaháné aratott a népszínházban nagy sikert. Az összehasonlítás természetesen itt sem lesz elkerülhető, s ezt még jobban elősegíti az a körülmény, hogy Porzolt Kálmán közvetlen a francia művésznő előtt, hőtőn elő fogja adatni Blahánéval a Szókimonó aszszonságot.

Nos, mi elhiszszük, hogy Réjane asszony Hübscher Katharinája sokkal jobb lesz, mint Blahánéé. Es ez igen természetes is. Francia író francia színésznőnek írta ezt a minden ízében francia szerepet, s magyar művésznő nem adhatja olyan tökéletességgel, mint egy párisi művésznő. De próbálna csak eljárászi Réjane asszony egyszer a „Tündérlak Magyarban” Marcsáját, nem ütne-e ki az összehasonlítás ez esetben ép olyan mértékben a Blaháné javára, mint most megfordítva?

De mondjunk el még egyet-mást a vendég művésznőről. Réjane asszony orrhanga, mely fölülmulja a legpárisiasabb orrhangot is, eleinte valószínűleg visszatetszőleg fog hatni a mi közönségünkre, de ha hozzá szokik, magával fogja ragadni a beszédnek az a sajátos, csakis a párisi műfrancziánál fölhalható, utólérhetlenül kedves árnyalása, igazi francia zamatossága, mely a párisi művésznők fölött is mindenkor Réjane asszony számára biztosítja az elsőséget. Es így kaczagni, mint ő, senki sem tud. Testalkata, mozdulatai, mely tűzi szeméi és arca mind összhangzóan helyezkednek bele kétségtelenül nagy és eredeti művészetébe, melynek, hogy nálunk is számtalan csodálója akad, bizonyosra vehető.

Réjane asszony különben a magánéletben szerető hitves és boldog anya, a ki ép oly büszke gyönyörű kis leányára és fiaokájára, mint művészi sikereire. Ez azonban nem akadályozza abban, hogy a társaságban egyike legyen azoknak a nagy hatalmasságoknak, a kik a divat fölött korlátlanul uralkodnak.

Erdélyi Zoltán

KIRÁLYI KITÜNTETÉSSSEL FÖLAVATOTT ÚJ DOKTOROK.

Az egyetemi tanuló pályának nem lehet szebb befejezése, mint a doktori oklevél kivívása; de meg is kell érte dolgozni emberül. 15-16 évig ül a alsó, közép és főiskolák padjait már az is, a ki csak egyszerűen „végzett ember” akar lenni; az olyan fiatal ember ellenben, a kit a törvény, vagy a nemes becsúnya a doktori cím elnyerésére sarkal, egy-két évvel

még megtoldani is kénytelen a külömben is elég hosszú másfél évtizedet, s csak akkor lehet része abban a megtiszteltetésben, hogy sikeres szó- és írásbeli vizsgálat után ünnepiesen «doktorra fogadják» az e czim adományozására egyedül jogosított egyetemi tanárak előjárósága, nyilvánosan és hivatalosan elismeréssel és bizonyítván ezzel, hogy a fölavatott ifjú nem pusztán járta, hanem tudós a maga választott szakjában.

A doktorra avatások mindig különösebb ünnepélyességgel szoktak történni. Legújában azonban valóságos fényes szertartással emeltett az olyan ifjú doktorok fölavatása, a kik egész tanulói pályájukat kitűnő sikerrel futották meg s kitűnő eredménnyel tették le a fölavatásra jogosító utolsó vizsgálatot is. Gróf Csáky Albin volt vallás- és közoktatásiügyi miniszter ugyanis megemlékezvén, hogy régebben az ilyen kitűnő ifjak doktorrá avatása, mint pl. az ausztriai egyetemeken, a királyi kitüntető pártolása mellett, vagy mint latin kifejezéssel mondják, *sub auspiciis Regis* szokott megtörténni, előterjesztést tett ő felségének s hivatkozván arra, hogy 1805-ben b. Eötvös Ignác, 1838-ban pedig gróf Cziráky János fölavatása is *sub auspiciis Regis* történt, kérte e régi szép szokás fölelevenítését, mit ő felsége csakugyan meg is engedett s már 1895-ben voltak is ilyen módú fölavatások.

A mostani iskolai évben ismét alkalma nyíl mind a budapesti, mind a kolozsvári egyetemnek a fényes szertartás ismétlésére. Budapestben négy, Kolozsvárott azonban csak egy jelölt pályázott a királyi kitüntetésért s az azzal járó remek gyémánt emlékgyűrűt, melyet ezúttal mind a két egyetemen Zsilinszky Mihály vallás- és közoktatásiügyi államtitkár adott át ő felsége nevében az új doktoroknak a fölavatás alkalmával.

Az ilyen emlékgyűrű, melyet ő felsége az ifjú szorgalmat jutalmazza s a nemes becsvágyat további buzgó törekvésre serkenti, színaranyból készült keken zománczozott fejjel, melyet 14 pompás gyémánt szegélyez, míg a zománczfej közepén apró gyémántokból a király nevének kezdőbetűi s a magyar korona vannak mesterileg kirakva. E gyűrűnek a pusztá ötvösi értéke is igen tetemes, erkölcsi értékük pedig épen kimondhatatlan becú főleg azon boldog ifjakra nézve, a kiket tehetségük és szorgalmuk ily ritka fejedelmi elismerés megnyerésére elég szerencséseké tett.

A most kitüntetett új doktorok Budapestben: Csákovy Ignác és gr. Viggázó Ferenc, kik államtudományi, Fenyvessy Béla és Roth Vilmos, kik orvostudományi doktorrá avattak e hó 10-ikén; Kolozsvárott ifj. Ferencz József, id. Ferencz József unitárius püspök fia, a kit ugyancsak e hó 14-én jogtudományi doktorrá avattak. E jeles ifjak közül a négy elsőt alkalmunk levén arcképekben bemutatni, egyúttal a következőket jegyezhetjük föl róluk.

Bojári gr. Viggázó Ferencz, gr. Viggázó Sándor fia, 1874-ban született Bécsben. Gimnáziumi tanulmányait Budapestben, a jog- és államtudományi tanulmányait az itteni egyetemen kitűnő sikerrel végezte. A jog- és államtudományi irodalom terén már joghallgató korában elkezdett munkálkodni. Első nagyobb dolgozata «A Pragmatica Sanctio» című közjogi értekezés, mely Budapestben 1894-ben jelent meg. Másik munkája «Közjogi szabálytalanságok és észrevételek dr. Kiss Istvánnak az egyházi kinevezésekre vonatkozó kifogásaira» című alkotmányjogi értekezés. Ez is megjelent Budapestben 1896-ban. Ezt követte «Az európai közjogi egy alkotmányos garantiája» című alkotmányjogi tanulmánya ugyancsak 1896-ban. Ez egyszersmind doktori értekezése is, melyben az osztrák-magyar államjogi viszony nemzetközi természetéről szól. Jelenleg a «Magyar jogi Lexikon» szerkesztői között szerepel.

Ifj. esásvói és boldai Csákovy Ignác, Csákovy Bélának, a képviselőház háznagyának fia, 1875-ben született Csáovason, Torontálme gyében. Gimnáziumi, ugyszintén jogi tanulmányait Budapestben végezte. Egyetemi tanulmányai befolygatólag közigazgatási gyakornokká lett Torontálme gyében, hol csakhamar kitűnő képzettség, szorgalma és jeles egyéni tulajdonai által és szolgábróvá választottak. Jelenleg is mint szolgábró működik ugyancsak Torontálme gyében, Zsomolyán.

Fenyvessy Béla, Fenyvessy Adolf, országgyűlési gyorsírófőnök fia, 1873-ban született Budapestben. Középiskolai tanulmányait Budapestben végezvén, az itteni egyetem orvosi karának hallgatója lett. Már mint orvostanhallgató egyetemi alkalmazást nyert az I. boncznati, utóbb a II. körboncznati tanári szék mellett. Mint szigorló orvos agygyógyzertani intézetben díjas gyakornok, majd II. tanársegéd lett s most ugyanott, Bókay Árpád tanár mellett első tanársegéd. Irodalmilag már eddig is sikeres kísérleteket tett. Négy orvostudományi értekezést írt, mely közül egyik a magyar tud. akadémia 3-ik osztályában is bemutatottat, kettő német fordításban is megjelent. A fölavatáskor tartott előadása, «Paracelsus és a mai orvostudomány», hasonló című nagyobb tanulmányának a kivonata volt.

Roth Vilmos 1873-ban született. Atyja a fölvidéken kincstári orvos volt. Középiskoláit Kasán végezvén, azután a budapesti egyetem orvosi karára iratkozott be 1891-ben. Orvostanhallgató korában a II. boncznati intézetben volt alkalmazásban. 1896-ban belgyógyászati szakból pályadíjat nyert a szívbetegségekre vonatkozólag írt munkájával. 1896 őszén tette le az orvosi záróvizsgálatot, mely után Korányi tanár klinikájába lépett s ott működik jelenleg is. Az orvosi szak tudományi irodalomban eddig három nagyobb értekezéssel mutatkozott be.

LECHNER LAJOS.

1833—1897.

November 18-ikán mind a főváros hivatalos középületeire, mind Szeged városához a gyászlobogót tűztek ki, ugyanazon érdemes férfit

LECHNER LAJOS.

halálának hírére, kinek emlékeztét a két város fejlődése és emelkedése épületeikben és utcáik rendezésében késő időknek is hirdetni fogja.

Lechner Lajos, miniszteri tanácsos, a főváros volt középítési igazgatója, Szeged város újjáépítésének művezető igazgatója, Budapestben halt meg nov. 18-án reggel, hirtelen halálal. Az egészséges és erőteljes férfiút szélhűdés érte. Tíz esztendőig volt a főváros középítési igazgatója s ez idő alatt a főváros fejlődésén lankadatlan szorgalommal munkálkodott. Az Andrassy-út kiépítésén kívül egész sereg alkotás fűződik nevéhez s munkásságának a főváros sokat köszönhet.

Lechner Lajos 1833-ban Budán született, tanulmányait a fővárosban végezte. Résztvett a szabadságharcban, s a világiosi fegyverletétel után a budai műegyetemen tanult. 1865-ben mint már neves építész az akkori helytartó tanács az Ondava, Tapoly és Felső-Bodrog vizeinek szabályozásával bízta meg. 1870-ben Budapest általános szabályozására hirtetett nemzetközi pályázat 10,000 forintos első díját ő nyerte meg s az Andrassy-út építését, mint az építési vállalat vezérigazgatója, ő vezette. 1879-től 1884-ig vezette Szeged újjáépítését. Azután államszolgálatba lépett, 1886-ban pedig a főváros középítési igazgatója lett. Tíz esztendőig működött ebben a minőségében, s ez idő alatt a város rendezése és fejlődése körül nagy

érdemeket szerzett. Elnöke volt a Mérnök-és Építész-egyesületnek. Erdeméiről többször kapott kitüntetést, ő felsége a Lipót-renddel s a vaskorona-renddel tüntette ki, továbbá tisztje volt a francia becületrendnek. Az elhunytban Lechner Ágost egyetemi tanár öcsését gyászolja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Versek. Irtá Buza Barna. Budapest 1897. Figyelemre méltó kis kötet. Sok elevevén, lendület, hangzatosság van ez apró lyrai költeményekben, elárulva a szerző fogékony költői képzetét. De azt is látjuk, hogy nem megíszult, hanem forrásban levő tehetséggel van dolgunk, mely a salakot egyre hánja. Többnyire a szerelmet énekl, de nagyon gyakran az izléstelenség vízi s a testiesség kultuszát. Az is gyakori följá költeszetenek, hogy mikor valami nagyot akar mondani kedveséről, sárba rántja az eget, hogy kedvesét felmagasztalja. Nem veszi észre, hogy ez nagyon közönséges vásári fogás, a mivel hatást, kivált művészi hatást egyáltalán nem lehet elérni. A kötetben néhány hazafias költemény is van. A középszerűség nem igen emelkednek túl. A mulandóság fölött borongó költeményeibe legtöbbször hangulatot tud önteni, a «Koporsó mellett» címűben már eszmék villannak meg. Mindent összevéve a kis kötetben találunk annyi jót, a mennyi remélünk engedi, hogy az erjedésben a tisztaszesz lesz úr a salakon. A gyűjteményből álljon itt mutatványul a következő költemény:

Hulló lombok zizzenése...

Hulló lombok zizzenése
Egy panaszoló, bánatos dal,
Hulló lombok azt susogják:
Minden elvész, minden elhal.

Lomb kiszökdül, hogy lehulljon,
Nyílik, s elvirul a róza.
Díszeit kies tavaszunk
Tél hidegje letarolja.

Úl az ember küzdve, bizva,
Vágya hajta tudni, tenni,
Azután meghal, és azontúl
Nincs ránézve semmi, semmi.

Mindennek csak egy a czélja
Itt a földön: az enyészetet.
Ezt a fájó czélt elérni
Mért egy hosszú, kínos élet?

Fiume iránt a fölmerült politikai események következtében ismét szokatlan érdeklődés mutatkozik. Ez alkalmából időszerűnek tartjuk megemlékezni Fiuménak arról a nagyszabású monografáról, mely «Fiume és a magyar horvát tengerpart» címen, mint a «Magyarország Vármegyéi és Városai» vállalat második kötete csak nem rég jelent meg. A több mintegy háromszáz, szöveg közé nyomott képpel, hús fénynyomatú- és szines melléklettel díszített munka tüzetes és részletes tájékozást nyújt tengerpartunkról és egyetlen kikötővárosunkról; történetéről, természetrajzi viszonyairól, lakosságáról, közművelődési, kereskedelmi állapotairól, stb. A legjobb nevű fiumei vagy Fiumét jól ismerő szakemberek írták meg a mű egyes fejezeteit, mint Feszt Aladár, Gonda Béla, Matisz János, Czink Lajos, Körösi Sándor, stb. Igen gazdag fejezet a kereskedelem és a hajózás nagy aránya fejlődését, nemkülönben az Adria gazdag átlátvilágát feltüntető s magyar nyelven ily terjedelemben és alaposan még meg nem írt ismertetések. A «Magyarország Vármegyéi és Városai» monografiai sorozat kiadója az Apollo irodalmi és nyomdai részvénytársulat, melynek igazgatója Kormos Alfréd részvényíró, a mű szerkesztői dr. Sziklay János és dr. Borovszky Samu, kik maguk is dolgozataik javával járulnak a mű irodalmi színvonalának emeléséhez; a mű segéd-szerkesztője Vende Aladár. A kiadó-társulat és a szerkesztőség támogatását és ellenőrzését egy szaktudósokból és kiváló írókból alakult bizottság végzi, melynek elnöke Rákosi Jenő s tagjai közt irodalmunk jeles nevé munkássait találjuk, a többi közt Berzeviczy Albert, Jókai Mór, Lóczy Lajos, Bedő Albert, György Aladár, Berecz Antal, Pasteiner Gyulát, Gonda Bélát, Katona Lajost, Entz Gézát, Csapodai Istvánt, Borbás Vinczét, Thallóczy Lajost, Ortvy Tivadart, Fejérpatak Lászlót, Dedek Cr. Lajost, Szinnyey Józsefet, Bánóczy Józsefet, Rónai Horváth Jenőt, Jankó Jánost, Strausz Adolfot, Erdélyi Pált, Nagy

Gézát, stb. A mint a kötethez csatolt névsorból látjuk, a szerkesztőség azt a dícséretes szokást követi, hogy minden fejezetet felülvizsgáltat a bizottság egy vagy több tagjával, ezenkívül oly szakérőkkel, a kik nem tagjai ugyan a bizottságnak, de egyes vármegyéeknek különös ismerői. A Fiumét tárgyaló kötet után méltó várakozással nézünk a legközelebbi napokban megjelenendő 3-ik kötet elé, mely Vasármeggyét fogja tárgyalni s melynek szerkesztésében ifj. dr. Reiszig Edének volt főrésze, a ki egyszersmind a vármegye történetét írta. A díszes kötet ára aránylag olcsó; a megrendelőknek 6 frt.

II. József császár kora Magyarországon. Vas Gerebennek ezen régi jó regényét a Franklin-Társulat adta most ki a «Vas Gereben összes munkái» című vállalatában, melynek ezen munka XI-ik kötetét teszi. A kik a régies, de igazi magyaros zamatú írásokat szeretik és méltányolni tudják, azok élvezettel olvashatják a derek régi író eme kötetét, melynek becset nagy mértékben emelik a Neogrady Antal szép rajzai, melyek sürűn tarkítják a terjedelmes könyvet. Ezen új kiadásból a Vasárnapi Ujság regénytárában is közlünk mutat-

lékbeszédét tartalmazza. Az előbbi ára 90 kr, emezé pedig 25 kr.

Magyar színház. A németek jeles költőjének Hauptmann Gerhardnak egy poétikus szép művét a «Hannele» címűt adták e hó 13-ikán a Magyar színházban. Szerzője álmoképnek nevezi a két kis részből álló, jelenetezett költeményt, mely meg-rázó. Álom, valóság vegyül össze benne; a zord, a kegyetlen élet egy másik fényes világgal, a hová

Dr. gróf Viggázó Ferencz.

A királyi gyűrű.

boldog, de midőn a halál fölemelkedik s közeleg hozzá, fölsikolt a leány: fél a rideg haláltól. Az anyja nem is bocsátja hozzá a halált. Ráteszi kezét a leánya szívére, a mely csöndesen megszűnik dobogni. Aztán jönnek az ismerősök virágokkal és sírnak; úgy koporsót hoznak. Gottwald tanító megírta. Jézus szintén megjelenik, megfeddi a gonosz apát, a ki a boldogtalan Hannele fölmagasztalását látván, elfut és öngyilkos lesz. Jézus pedig azt mondja Hannele-re: «Ez a leányzó csak alszik» és feltámasztja. A kik látják, letérdenek a csoda előtt. Ez mind csak Hannele álma. A szinpadra fájol száll le, s mikor ismét felhúzzák, ismét azt a rongyos kunyhót látjuk, a nyomoruság ágyon Hannelet. Mellette az orvos, ki az apácának mondja: «Hannele meghalt». A közönség mely meglepetéssel nézi a költői darabot, melyet Telekes Béla gondallal fordított le. Hannele személyesítője Somló Emma nem tölti be ezt a szép szerepet, de nem is rontja el. Mellette legjobbj Molnár László a tanító szerepében. A mellék szerepeket Mátray, Ferenczy, Szilágyi, Balla és Hettyey Aranka játsszák.

Népszínház. November 12-ikén ismét bemutat előadása volt a népszínháznak. Verő György 3 felvonásos operettjét «Az oroszánvádsz»-t adták jó hatással. Verő ezt tavaly egy bécsi színház számára írta, de most haza hozta s a Schönthan és Stein

Dr. Csákovy Ignác.

Dr. Roth Vilmos.

DOKTORRA AVATÁS KIRÁLYI KITÜNTETÉS MELLETT.
Strelisky fényképei után.

elmenekül egy árva lélek, a szegény, éhező kis leányé, a tizenöt éves Hannele, a kinek boldogsága a földön a halál, s a kinek nyomorult életét a mennybenemelt oly méltón fejezi be. Költői és drámai erővel írta meg ezt Hauptmann.

Egy nyomorult kunyhó belseje tárul föl, a hol elzűllött emberek vesznek szünek. Ide hozza be kar-jain Gottwald tanító a kis Hannelet, a ki a jeves vízbe ugrott, mert atyja, egy részeges pallér, utóteverte. A lány magához tér, de lát fogja el és borzadva gondolt apjára. Csak Gottwald kérdéseire ad szelid válaszokat, s megvallja, azért ugrott a vízbe, mert Jézus hívta, de ő is siet az égbe, édes anyjához. Kéri is Jézust, vegye magához. Orvos, majd apáca ápolja a lányt, kinek lázas víziói támadnak. Egyszer kegyetlen apa jelenik meg előtte, aztán elhunyt édes anyja, majd az anygalok, a kik megvigasztalják. Eljön egy komor alak is, kezében pallossal; ez a halál. A kis lány sír, hogy ilyen rongyos ruhában kell neki meghalnia. A szabó hoz neki szép selyem halotti ruhákat. Hannele

szövegét is átdolgozta. «Az oroszánvádsz» szövege Daudet egyik regényéből, Tarasconi Tartarin történetéből merítette az alapot. A szöveg ötlete elég jó volna, de elmes kidolgozásban nem részesült.

«Az oroszánvádsz» hőse Brisson ur, ki hogy imponáljon felebarátainak s a közelgő választáson legyőzzé ellenfelét, a ki arról hires, hogy tigrist lött, kortesfogsábol oroszánvádszra indul Afrikába. De csak Marseilleig jut el, a hol nagy titokban három hónapot tölt el, egy könnyűvéri hűlgycscke, Szidónia társaságában. Oroszlánból fölszerelve jön haza s nagyszerű kalandokat beszél, a többi közt egy rettenetes viaskodásról, melyben az oroszán már leteperte, mikor megjelent egy ismeretlen, ki az oroszánt lelötte. Bizonyítja ezt szolgálja is. De bizonyítja egy fiatal kéd színtén, a ki bemutatja magát, hogy ő az ismeretlen. Így Brisson ur meg van fogva. A kadét uralkodik Brisson házánál és megszerzi a házi kisassony kezét egy festő barátjának, a kiről Brisson ur tudni sem akart elcbb. A szöveg különben eleven, a zene pedig vidám és kellemes. Az előadás is megette a magát. Az oroszánvádszt Solymosy józsefn játszotta, hű szolgáját pedig Németh. A nő szerepeket V. Margó Czelia és Hegyi Aranka emelték az előadást.

Az 6-budai Kisfaludy-színház rövid fennállása óta sok viszontagságon ment keresztül. Most Deák Péter vidéki sziniszagató próbálkozik meg vele; eddigi igazgatója Serly Lajos pedig New-Yorkba készül magyar népszinmű tár-ulatall.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület közgyűlése. Legfontosabb és leghatalmasabb közművelődési egyesületünk, az Emke nov. 14-ikén tartotta Kolozsvárt közgyűlését.

A közgyűlés nagy érdeklődés mellett ment végbe, s távoli vidékekről is sokan megjelentek. Gr. Beldi Ákos alelnök megnyitó beszédében hangzottatta, hogy az Emké-ből minden felekezeti párt és osz-

RÉJANE ASSZONY MINT MADAME SANS GÈNE.

RÉJANE ASSZONY.

tályérdeknek távol kell maradnia és kérte a tagokat, hogy tanácskozásait hazafias lelkesedés és bölcs mérséklet vezesse. Ezután Sándor József tiszteletileg lemondott az elnöki, orsz. képviselő, a választmány nevében előterjesztette, hogy ő felségéhez a királyhoz a tiszorért hódoló felirat intézettség és ő felsége nevére 50.000 korona népiszkolai alapítvány létesíttessék, mely a legutóbbi évi gyűlésből nyer fedezetet. Erre Betegh Sándor bírtokos indítványára közfelkiáltással egyhangúlag megválasztott elnöké gróf Bély Ákos, tiszteletbeli elnöké gr. Kun Géza, alelnöké gr. Kornis Viktor, tiszteletbeli taggá dr. Haller Károly. Választottak továbbá 32 választmányi tagot. Gróf Kun Géza mondott most emlékbeszédet gróf Bethlen Gábor elhunyt elnökről, a melyet a hallgatóság másfél óráig és feszült figyelemmel hallgatott. Majd Sándor József tartott emlékbeszédet Rök Pál fölött. Reményi Antal indítványára a főtűkárnap jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak múlt évi működésért. Az ünnepélyes közgyűlés az új elnök életével elütőn egy óra körül ért véget.

A közgyűlés utáni díszebéd betöltözése volt a békés, barátságos hangulatnak. Gr. Bély Ákos szép beszédben a királyt és királynét köszöntötte fel. Gál Domokos kiemelve a kormány érdemeit, az ő felsége mindenkor alkotmányos magyar kormányát iránt való tiszteletet hangsúlyozta. Báró Feilitzsch Arthur jellemezte az új elnököt, mint embert és hazafit, kimutató, hogy választása a béke és egyetértés záloga. Pohárköszöntőket mondtak még Sándor János főispán a tiszt. elnök, Bíró Béla apát, gróf Kornis Viktor és dr. Haller Károly az egyetértés és békés együttműködésre, Zakariás János ügyvéd az Emke barátaira, gróf Bethlen Bálint a jelenlévő főispánokra, Sándor Kálmán pedig kiemelve, hogy mily fontos az Emke csendes munkálkodására a saját közreműködése, a fővárosi, a kolozsvári és a vidéki sajtóra emelte poharát. A díszebéd estefelől ért véget és a tagok a nemzeti színházba, az Emke ünnepe alkalmából rendezett díszelőadásra mentek, a melyben Kúry Klára is vendégséget részvett.

A magyar tud. akadémiában november 15-én a második osztály ülésezett b. Nyáry Jenő elnöklete alatt, s Hodinka Antal, Bécsben lakó fiatal magyar történétudósunk tartott mint vendég érdekes felolvasást, egy nagyobb művének (Tanulmányok a bosnyák-djakovári püspökség történetéről) első fejezetét mutatván be, mely a püspökség megalapítását tárgyalja.

Bosnyák püspökről 1203-ban történi első ízben hiteles említés. Casemano János s a pápának akkor Magyarországra küldött követe, azt jelentette Rómában, hogy a bosnyák püspök meghalt, kért tehát a pápát, nevezzen ki 2-3 olasz szüle-tősi püspököt helyébe, mert Bosznia 10-12 napi járóra terjedő tartomány. Ha a bosnyák püspökség alapítását vizsgáljuk, kitűnik, hogy az alapításhoz megkívánható kellek: szükséges jövedelem, székes-egyház, káptalan, stb., csak 40 évvel az említés után jöttek létre, vagyis 40 évig volt püspök-püspökség nélkül. A püspökség tehát rend és szabály-ellenesen alapított, sőt a püspökség létezésének

a feltételei sem voltak meg, nem voltak hívők, papsága, egyházmege. A hívőket téríteni kellett, ehhez szerzetesekre volt szükség. Ezek hiányában a neki szent megéblől igen korán kiszorult djakovári birtokára. Ezt a roppant uradalmat, a mely nagy távolra fektűt a megyéjéltől, IV. Béla, magyar király adta neki. Ennek a birtokában a bosnyák püspökök nem törődtek Boszniaival, hanem a birtokukból csináltak egyházmegyét, mert IV. Béla „lelki” joghatóságot is adott nekik a birtokuk fölött; a címzet azonban megtartották. A magára maradt Bosznia egyházi ügyeit a szerzetesek vezették egészen a legújabb időkig. XIII. Leo meghagyta a djakovári püspök bosnyák címét, de a mellett új hierarchiát állított fel. Hanem a katolikus parókiák a franciskánusok kezében lévén, a melyek gondozására a török uralom ideje alatt olyan szabadd-makat kaptak, hogy nélkülözhetők a püspököt. Ezért porre került a dolog az új, plebániák nélkül álló érsek és a szerzetesek között. A tüzetes történelmi tanulmányokon alapuló felolvasást meg-éjenezte.

A Petőfi-társaság november 14-iki ülésén az elnököl Bartók Lajos a társaság elhunyt tagjáról, Helfy Igrázról bánatos szavakban emlékezett meg az ülésején. Helfy politikai pályáján kivül azzal is érdemet szerzett, hogy Petőfi költészetét buzgón ismertette az olaszoknak.

A felolvasások során első volt Palágyi Menyhért, ki Madách Imre életrajzán dolgozik, s ki ezuttal az „Ember tragédiája” költőjének ifjúságából érdekes új adatokat adott elő. Madách jogászveiről szól, melyeket a pesti egyetemen töltött el a Lónyay és Andrássy testvérekkel, meg Balassával és Földváry Mihályival, tagja volt a nyolczak körének, mely az egyetemi polgárságnak mindenben vezetője, mintaképe volt. Palágyi leírja tanulmányait, művezeti és irodalmi próbálkozásait, szórakozásait, a testedző sportokat, a melyeket művelt. Madách már 16 éves korában írt egy drámai munkát, melynek színrehozatalára buzdították. Mikor az egyetemi tanulmányait befejezte Madách, eltűnt a fővárosból s magányában született meg a nagy tragédia. Az érdekes előadást nagy figyelemmel hallgatta a közönség. Ábrányi Emil olvasta fel ezután „A nádzéti kaszinó” című szatirikus költeményét. A veterán Lauka Gusztáv visszaemlékezéséből olvastott fel egy érdekes részt Petőfi vélegyűntkorából. Majd Pap Zoltán adta elő néhány költeményét. Endrady Sándor pedig Koroda Pál „Szabadulás” című költeményét szavalta el; végül Szabóné Nagyi Janka mutatta be „Gábris” című elbeszélését. A felolvasásokat a közönség nagy tetszettel hallgatta.

MI UJSÁG?

A királyné nevenapja. A főváros és vele az egész ország e hó 19-én ünnepélyesen megünne-pelte Erzsébet királyné nevé napját. A fővárosban a köztintézetekre, konzulságoknál, a kikötőben ki-tűzték a zászlókat; az iskolákban szünetelt az elő-adás. A templomokban tartott isteni tiszteleteken

nagy közönség gyűlt össze. A hivatalos világ a Mátyás-templomban jelent meg, a minisztereknek, álla mtiúkrókkal. A Te Deummal összekötött isteni tiszteletet Vasary bibornokprimás mondta, mialatt a templomi kar énekelt. Az isteni tisztelet tizenegy óra után ért véget.

Az özevgy trónörökösné orosz rendjele. Stefánia özevgy trónörökösné a nyáron nagyobb utazást tett Oroszországban és ékszerszekrénye akkor csinos drágasággal gyarapodott: Miklós császár az orosz császári Szent-Katalin rendet adományozta neki, gyémántal kirakva. A király most engedte meg az özevgy trónörökösnének, hogy az orosz rendjelet elfogadhassa és viselhesse.

Gr. Festetich György szobra. Darányi föld-mívelésügyi miniszter kezdeményezésére a gazdák szobrot emelnek gróf Festetich Györgynek, a leg-első magyar gazdasági iskola, a keszthelyi Georgikon megalapítójának emlékére.

Szilágyi Dezső és az egyetemi ifjúság. A képviselőház fogadó termében a napokban meg-jelent az egyetemi mensa academia küldöttsége a ház elnökénél, Szilágyi Dezsőnél, s kérte támogatását a jótékony intézményhez, melynek gyámolí-tása végett a képviselőházhoz is kérvényt ad be. A küldöttség egyszersmind haláljának is kifejezést adott, hogy Szilágyi Dezső, ki mint az ifjúság vezére lépett a közpályára 1861-ben, az alkotmány részleges helyreállítása után, az első magyar ifju-volt, a ki nemzeti szellemben szervezte az ifjúságot s alapította szegény ifjak felségélyezésére a hely-tartótanácstól kieszközölt engedély után az első ifjúsági egyesületet.

A küldöttséget Paracsetich László és Gressler Jenő vezették. A küldöttséget mélyen meghatotta a meleg és mély érdeklődés, melyet a képviselőház elnöke a szegény egyetemi ifjak segélyezése és az 1861-iki múlt földitézése iránt tanusított. A képviselőház elnöke egy személyben, mint hatás-körében a legmelegebb és őszintébb hatásos támog-átást ígerte s behatóan kérdészködött az így jelenlegi nehéz állása s a majd 2000 nyomorban levő egyetemi polgár sulyos helyzete fölöl. Érdekes, hogy az 1861-iki Szilágyi pártnak Pauler Gyula, a kiváló történetíró és Herceghez Mihály dr. egyetemi rektor voltak vezérérfiai s Konek Sándor egyetemi tanár támogatásával tudták csak nehéz küzdelmek között az egyesületet megalakítani.

Mikes Kelemen emléke. A zágoni Mikes Kele-men-emlék bizottsága azzal a kérréssel fordult az úton a gyűjtőkhöz, hogy mindazok, a kiknél még gyűjtőik vannak, sziveskedjenek azokat a bizottsá-gához juttatni. Az összeg, a mely az eddigi haza-fias adományokból begyűlt, oly csekély, hogy az idő szerint gondolni sem lehet az eszme kivitelére. Epen azért bizalommal fordul a bizottság a törté-neti nagy alak tisztelőihez, kérve őket hazafias támogatásra, hogy így e szép eszme megtérsül-hessen.

A magyar hírlapirodalom 1897-ben. Szinyeyi József legújabb összeállítását szerint az idén 937 hírlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.

Az első magyar hírlap 1780. jan. 1-én jelent meg Pozsonyban, Ráth Máttyás „Magyar Hir-mondó”-ja. Budapesten 1788. okt. 8-án, szerdán indult meg az első magyar rendes hírlap „Magyar Merkurius” cízzel. A második lap Pesten az 1806. jul. 2-án keletkezett „Hazai Tudósítások”. 1830-ban 10 magyar hírlap és folyóirat, 1840. elején 26 magyar lap volt hazánkban. 1837-ben 33. 1848-49-ben 86 magyar hírlap jelent meg. 1850. elején 9 lap adatott ki magyar nyelven. 1854. márcz. 5-én, mikor a „Vasárnapi Ujság” megindult, ezzel együtt 20 magyar hírlap és folyóirat jelent meg. 1861. elején, midőn az első évi rendes hírlapkimu-tatást a „Vasárnapi Ujság” közölte, 52 volt a magyar hírlapok és folyóiratok száma. 1862. elején 65. 1872-ben 198. 1882-ben 412. 1892-ben 676. 1896-ban 801. 1897-ben pedig 937.

Operai előadások otthon. A mióta híre ment a fővárosban, hogy az operaház előadásait a Telefon-Hírmondó vezetékén alkalmazott új találmány segé-lyével otthon is kényelmesen és jól végig lehet hall-gatni, Budapest intelligens publikuma tömegesen fordul megrendelésével a beszélő újság igazgatóságához. O y nagy mérvet értett a legutóbbi időben a közönségnek ez az édeskedés, hogy ebből itélve csakhamar nem lesz már intelligens család a fővárosban, a melynek lakásában ott ne függének ennek a szenzációs magyar találmánynak a kagylói. De rá is szolgál a Hírmondó-erre a meleg pártolásra, mert az aranylag csekély előfizetési díjért igazán sokat nyújt. A fő vonzóerő természetesen az operai előadások közvetítése, a mely a femebb emített új találmány életbeléptetése óta igazán tökéletes. Az egyes előadások zene és ének-részeinek minden nánsza pompásan érvényesül a kagylókön keresztül, úgy hogy hallgatásuk valóság-gal élezzetű válik. Így azután nem csodálhatjuk, ha a nagy publikum méltánolja a vállalat fáradozásait. 7490

Rheuma, csúz, köszvény, vese- és epekőbajok a tudományos alapon álló Dióssy-féle Rino-czitronev kuráj a biztosan gyógyíthatók. Ismeretét ingyen küldi Súly Lajos gyógyszer. Budapest, Damjanich-utca. 7422

A londoni munkáskörökben a hajfestés ren-dkívüli módon terjed. Egy szűke főnek ha valamely állásért folyamodik, nincs olyan biztos kilátása arra, hogy azt elnyerje, mint az olyan embernek, a kinek hajzata fiatalnak tünteti őt elő. Nagy divatáruházzal és melőlök az élv divik számtalan másféle füzetnél is ugyanez Cherny Tanningen-je egy egyszerű, ártalmatlan hajfestőszert. Az Antonio J. Czerny-féle cég Bésben (XVIII., Carl Ludwigstrasse 6, Haupt-N. Stadt, Wall-fischgasse 5.), mely készítmányéért számos kitüntetés-ben részesült s Párisban és Londonban az idén is nagy arany érmét, oklevelet és tiszteletdíjat nyert, szívesen szolgál e felöl, valamint legújabb készítménye, az „Ozan” (száj és fogaknak) felöl díjtalanul felvil-gosítással. 7406

HALÁLOZÁSOK.

BALÁSHÁZY JÓZSEF, a régi idők tiszteltreméltó nevezte, 1848-49-iki honvéd, volt országgyűlési képviselő, elhunyt Király-Helmecen, 93 éves korá-ban, s temetésén Zemplénmegye küldöttségileg képviseltette magát. Az öreg ur 1848-ban főszo-lgábiró volt Bihar megyében; 1849-ben választották képviselővé s résztvevő a debreczeni országgyűlésen. A szabadságharc lezajlása után idehaza bujdosott; a kiegészés után a király-helmeczi járás főszo-lgábirója s a jogszolgáltatásnak a közigazgatástól való elválasztása után hosszabb ideig járásbírája volt. Az öreg ur sokat beszélgetett Kossuth Lajosról, a kinek Sátoralja Ujhelyen diákpiáltása és játszó-cimborija, később a zempleni gyűléseken lelkes híve volt.

Elhunytak a közlebbi napokban: ZÁGONI PÁL, nagyborosnyai ref. lelkész és orbai ref. egyház-megey esperese, Fogarason. — GALFFY IONÁCS, 1848-49-iki honvédhadnagy és földbírtokos, 70 éves korában, Dunaszerdahelyen, s holttestét Sik-abonyban helyezték örök nyugalomra. — Kosztolányi KOSZTOLÁNYI KÁROLY, 1848-49-iki honvéd-hadnagy és Arad városi nyuz. tiszteje, Belényesen. — PAPP SÁMUEL ref. lelkész, Hajda Szoboszlón. — Dr. WOLFGANG LAJOS, a hegaljai evang. egyház-megey dékánja s 24 éven át kántortanítója, 61 éves korában, Miskolczon, ki mint egyházi zeneköltő is nevet szerzett. — Dr. KISS GÁBOR, a budapesti bel-vároosi főreáliskola derék tanára. — HÖRL FERENCZ, nyuz. cs. és kir. alezredes, 68 éves korában, Magyar-Ováron. — LUTZER BÓDÓ dr., fővárosi orvos, 31 éves korában. — VUKOSZAVLIEVICS ZSIGMOND, a felteremt看plomi állami főgimnázium VII. osztályának vezetője tanulója, Fúrjes közönségen.

VELDI JÓZSEF, született Strepponi Jozsefn, a nagy zeneköltő felesége, a ki a negyvenes években Olaszország egyik legunnepelebbe énekesnője volt, Busbentóban. — LANFRANCIONI ENÉNÉ, a hírneves magyar régiséggyűjtő özevgye, ki férje szerencsét-len halála után nem sokára Pozsonyból egy fran-cziországi idegyógyintézetbe kellett szállítani. — Nagyszombati HUBERT ANDORNA, szül. Idiczukh

Todora, nyuz. honvéd tábornok neje, Rajeczfürdön. — Özv. POZSOGAY GRÓGYINÉ, szül. Guthy Zsuzsánna, 89-ik évében. Ujfehértón. — Özv. bajánházi BAJÁN JÓZSEFNÉ, szül. Kerely Anna, 78 éves, Sopronban.

Szerkesztői mondanivalók.

Itthon. A könyvek. Az előbbi csinos; esetleg sör keritünk rá.

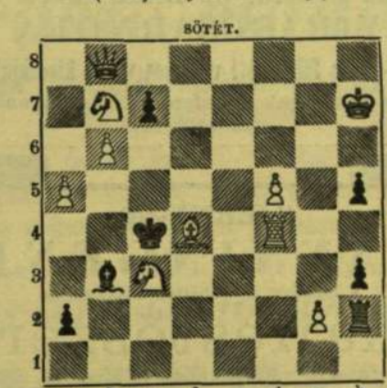
Szöke leány — barna. Letört a rózsá. Mindket-tőben látszik a tehetség; de jó románézők írni nehéz feladat, s szerzőnek úgy látszik még nincs elég gyak-orlata.

Nem közölhetők: Rákóczy sirjánál. Csak a nagy bettkel kezdett rövid sorok sejtetik, hogy vers, külön-ben egészen próza. — Üres telek. Mese. A falnak. Ugy tartalma, mint alakra mesze alatta maradnak a magasabb irodalmi színvonalnak. Talán még az utolcóban van egy kis költészet, de az is zavarosan végződik.

SAKKJÁTÉK.

2035. számú feladvány. Fuss O.-tól.

(I. díjat nyert feladvány.)

v.L.008.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2022. sz. feladvány megfejtése Osipkés A.-tól.

Világos. Sötét. (a) 1. Hc3-d5 --- Ke6-f7 : (a) 1. --- Ke6-f5 2. Vb8-c7 + He8-c7 : 2. Vb7-c8 + stb. 3. Fh7-g8 mat.

A 2023. sz. feladvány megfejtése. Jarosch O.-tól.

Világos. Sötét. 1. Fe7-h2 --- e6-e5 2. Bb6-d6 --- e5-e4 + 3. Kf3-g3 --- Kf5-e5 4. Kgl-g4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gárecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Gyereben: Kovács Ferencz. — Sarkadon: Nusztek S. — Zirczen: Ronga K. — A pesti sakk-hör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 45-ik számában közölt kép-talány megfejtése: Nagy fánaak mindig nagy az árnyeka.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báli selyemszöveteket 35 krtól 14 ft 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér, szines, Henneberg-selyem 35 krtól 14 ft 65 krig méteren-kint — sima, csíkos, koezeközött, mintázottak, da-maszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban) a megrendelt ör postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat posta-fordultával küld: Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zóricriben. — Svájczba címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. — Magyar nyelven irt megren-delesek pontosan elintézetnek. 7083

VAJDA PÁL

székes-főv. polgári iskolai rendes tanár

„Szépirásiskola”-ja VIII. ker., József-körút 31/b sz. Biztos és alapos kiképzést nyújt főrangú és előkelő családok gyermekei részére (esetleg a-ját lakás-kon)

a magyar, német szépirás és rondírásból. Padmagi képzettségem és e tereim újában is ért j hívnevem — a n. é. szókönek — biztosítékot nyújtanak, hogy a legszigorubb követelményeknek is megfelelni képes vagyok. 7392

A BÜVÉSZET KÖNYVE.

IRTA
TOLNAI SIMON
Egyszázzal ellátta
TÓTH BÉLA.

Rendkívül érdekes könyv jelent meg fenti cím alatt a könyvpiacon. A 17 ivnyí vaskos kötet tartalmát nagyban emeli ama 400 drb rajz, mely a műben előfordul. Rákívül megkönyvítik a mutatóvonyok kivitelét a rajzok pontos készítése. Sőt a mutató-vonyok megkönyvítésére egy-egy nehezebb mutatóvony 4-5 rajzban van megmagyarázva. Mindazon ritko-zatos csodák, melyeket az indus fakírok, a perzsa magusok s a hírneves európai bűvészek, mint Herri-mann tanár, Bergher Fox, L'homme Masqué, Mária-ni Bellocini, stb. stb. produkáltak, meg vannak magya-rázva ezen könyvben s ugyanaazokat bárki is előad-hatja, de ettől eltekintve pártatlanul érdekes és tanulságos olvasmányt képez mindenki számára. A Spiritizmussal külön fejezetben foglalkozik. Bátran mondhatjuk, hogy a ki ezt a könyvet elolvassa, nem lesz spiritizista. Kézszel foghatón be van bizonyítva, hogy je ennek meg a „szellemek”, a „szellemekzek lenyomat”. Chumberland, Bastian stb. híres spiri-tizisták mutatóvonyai le vannak írva úgy, hogy bárki azonnal elő is adhatja mindenfélle szellemek segít-sége nélkül. — Megrendelhető szerzőnél:

TOLNAI SIMON-nál Budapest, VII. Kertész-utca 55. sz., valamint minden könyvkereskedőnél, 7421. Füzve 2 frt 50 kr., díszkötésben 3 frt.

Czimbalnok

a legjobb hanggal és szerkesztéssel a legújabb típusban kapható J. Géza, cimbalnokkészítőnél. Budapest, Nefelejts-utca 43. 7439

A Franklin-Társulat Budapesti Czim- és Lakjegyzéke

(X. évfolyam), megbízható, hi-vatalos adatok alapján készült és én végén jelenik meg. A hűvített tartalom dazájára a könyv ára, vászonkötés-ben, most is csak 6 ft lesz. Figyelemztetjük a közönséget, hogy e régi, bevált könyvet hasonló kiadványával össze ne téveszesse. A kiadóhívatál — hová a lakás be-jelentések és egyéb közlemények inté-zendők — IV., egyetem-utca 4.

A Zoltán-féle

Egy üveg ára 1 frt.

csukamájolaj

használatban a legjobb,

mert sem kellemetlen szaga, sem rossz íze nin-csen, s ugy a gyermekek, mint a felnőttek szí-vesen veszik be. Főraktár: Zoltán Béla gyógy-szerterára Budapest, V., Széchenyi-tér és Nagy-korona-utca sarok. 7411

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Koflerich (Polygomon avia) ist ein vorzügl-liches Hausmittel bei allen Erkankungen der Lunge und Blases durch seine wirk-samen Eigenschaften an bekante Kraut g. deint in einzelne Di-striktes Russias da wo es eine Höhe bis zu 1 Meter errecht nicht zu verw.heim mit dem in Deutschland wachsende Koflerich. Wer daher an Phthisis, Lufttröhrene (Bronchitis), Katurr, Lungenschweche Krauter-thee, welcher auch in Packet a 2 Gulden bei Ernst Waldemann, Liebenau a. Harz, erhältlich ist. Brochures mit ärztliche Anweisung und Atlas gratis. Genera-Depot für Ungarn in der Diana-Apotheke, Budapest. 7428

„Megváltó” gyógyszerterára Puj, Erdély Hunyadmegye.

Ha szereti gyermekét,

használja a kítűnőnek elismert

Kárpáti

egészségi gyermek-lápkávjét.

Kapható a legjobb gyógyszerterában s minden nagyobb kereskedésben.

1 doboz ára 18 krajczár.

Budapesti főraktár: 7290

EGGER-féle gyógyszerterára „Nádorhoz”.

PARFÜMERIE LOHSE
Edelweilchen
a legpompásabb ibolyait, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszert — szappant — arczsprö — pipere-víz
7068 brillantíne — illatpárnák.
Gustav Lohse, BERLIN W.
45/46 Jägerstrasse 45/46
kir. udvari szállító.
Kapható valamennyi illatszert, diszmtárú, gyógyfűszerzet- és gyógyszerárban, valamint minden fodrászüzletben Ausztria-Magyarországon.

Köhögés, rekedtség és elnyalkásodás ellen
legjobb hatású szer a RÉTHY-féle pemetefü-czukorka, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 doboz ára 150 kr. 50 kr-ért bérmentve küld.
Réthy Béla gyógyszersz Békés-Csabán.
Csak akkor valódi, ha minden doboz fenékén aláírásom látható.
4765

A legszebb
élő virágokat, esküvői és egyéb csokrokat, alkalmi koszorúkat, dísznövényeket és virágokat legutányosabban szállít
REINISCH TESTVÉREK
kereskedelmi kertészete, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.
VIRÁGCSARNOKA
Deák-tér, a földalatti villamos vasút kioskjában.
Vidéki megrendelések postafordultával a legrendesabban eszközölköttek. 7352

Üdvös tanács.
Köhögéskor, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavaráknál Egger biztos hatású
MELLPASTILLÁI
veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúak bizonyultak 7330
Egger Szóda-Pasztillái.
(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és székhelyi raktár Magyarországon: „Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

A szépség. La beauté.
Minden létező színpíler kőött az **Original-Fasta POMPADOUR**
Dr. Rix A. (Bécs) készítménye foglalja el mindenkor az első helyet. Ez a világhírű, általános ismertetés szer — jóillatú és az ár kíméletlen tisztasága mellett — elűző 14 nap alatt: szepőt, májfólkot, pattanásokat, orrvörösséget, pusztulást, himlőelvet és általában minden, az arcot rítító tisztáltságot. A bőr bőrszínüvé válik, a ráncok kiegészödnök, míg végül az ifjúsg valód, természetes színt az úde rózpírt lebelli az arcra az a csodaszar.
Prokesh-Osten grófné (Gossmann Fridrika), a legjobb magrudelőly lr: „Dr. Rix szony! Káldjön lemet — mint már évek óta — Pasta-Pompadour Gmundenbe.”
A tícsék:
Frank Kati k a M/m Frankfurtól már évek óta így rendel: „Seireskedjék mint rendszeresen 5 Pasta Pompadour 1 M/m Frankfurtba külddnt. És így tovább vagy 10,000 nagyon régi vevi a világ magas és legmagasabb köréből. Mert a ki est a csoda-pasztát csak egyszer használja, az tovább ajánlja. 1 tágyel Original-Fasta Pompadour használati utasítással: 1 frt 50 kr. 1 úveg pompadour-tel, rizspor helyett használod — és jól lapadó 1 frt 50 kr. 1 doboz Pompadour-szappan (3 tá) durva, repedezett kerék ellen 90 kr. Marquise szappan fúrdi használatra 50 kr. Rix dr. „Marquise de Pompadour Fet-Pader — a legén állman szappali és éjjeli használatra; nemcsak széppé és rózsássá teszi a bőrt, hanem meg is puhítja és ifju fde szint kötésök nél. Teljesen ártalmatlan melyet a legmagasabb arisztokrácia hölgyei és a művészeti világ előszeretettel használják, 1 doboz ára 1 frt 25 kr.
Gyógyszerszek, a kik még raktáron nem tartják, forduljanak a központhoz: Bécs, Praterstrasse 16., saját ház.
Wilhelmine Rix dr. övegje és fia.
40 év óta egyedül készítője a valódi Original-Fasta Pompadournak. Budapest: Török Józsefnél dr. Egger Leo és Egger J.-nél és Braun Moritznál. 7288

Dr. Hógyes korszakos találmánya
Asbest-talpbélés
Nincs borkeményítés!
Nincs lábízadás
Nincs meghülés!
Nincs semmiféle lábbaj!
Követeljük az Asbest-talpbélést cipészainktól.
Felnőtteknek 35—45 számú túzatosként frt 12.— párosként frt 1.20
Gyermkeknek 20—34 számú túzatosként frt 6.— párosként frt 2.60
csak utasítást mellé.
Dr. Hógyes találmányát szabadalom véd minden országban. — Döbbed felvilágosítást készséggel ad
„Az Első magyar asbestárny-gyár”
Budapest, VI., Szív-utca 18.
Kapható minden cipő- és cipészkeleküzletben. 7325

Minden nő, ki eleganciára és eszre valamit ad, ruha-aljának beszegésére kizárólag **„Ideal”** szabadalmazott bársony sújtást használ. Kapható a monarchia minden szabókelekkületben. 7308

Dohányozók!
Czigaretták papír nélkül!
MOPS SUPERIORES
Tollszopoka szívarkák szabadalm. szűróvel.
BAYONETAS
Arjegyzéket díjtalanul küld 7349
EGGIMANN & HEDIGER
BIEL Schweiz.

Kwizda-féle korneuburgi marha-táppor.
Veterin.-diatetikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 esztendő óta a legtöbb letállóban kitűnő sikert aratunk a táplálkozás kedv híányát, rossz emésztését, a tehének tejének bőségesét és jobbatétele széljéből.
Ar: 1/2 doboz 75 kr., 1/2 doboz 35 kr. Csupán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszerárban és gyógyfűszerkereskedésben. — Forrást: **Kwizda Ferencz Joh.** cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. udv. szállító. 7273
Kerületi gyógyszerésznél Korneuburg, Bécs mellett.

CALDERONI ÉS TÁRSA
Budapest, Váci- és Deák-utca sarkán.
Sinházi látóeszközök alumíniumból legkülönbözöbb kiállításban, kitűnő üvegekkel, börtökben vagy elegáns peluche zsebköbön. Női látóeszközök fogantyúval. Legújabb Zeuss-féle távosövek. Tábori vadász és versenylátóeszközök legújabb átállítással a tirage rapidé. Salon lorgnettek. Orrospitétők és szemüvegek arany, ezüst teknősbeakaszt keretben legjobb üvegekkel. Stereóskop szekrények. Aneroid légsúlymérők. Terem- és ablakhőmérők díszes kivitelben. Rajzeszközök. Dresdeni kiegészítő szekrény (Experimentir-kasten). Laterna magikák. Kalaidoszkópok. Fényképészeti készülékek stb. dús választékban.

Selyemáruházunkban a karácsonyi occasió-eladás megkezdődött.
A mélyen leszállított, de szabott árak mellett csakis a raktáron levő új és szolid árúk kerülnek eladásra — tájékozásul fel- említiük ezekből a következőket:
Tiszta selyem lyoni foulard, métere 48 kr., 65 kr. és 75 kr., valódi chinai és japán pongis métere 98 krajczár és feljebb, taffetas damier (pepita) fekete-fehér, tiszta selyem métere 98 kr.
taffetas damier (pepita) gyönyörű színekben métere 1 frt 05 kr. fekete damassé, tiszta selyem, métere 85 kr., 1 frt 05 és feljebb, mintzött sicillienne minden színben métere 1 forint 05 krajczár.
Az árak minden cikkken számokkal vannak jelölve, így tulbecslés vagy alku ki van zárva.
A mélyen leszállított árak csakis november 10-től december 31-ig maradnak érvényben.
SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruháza
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE**
Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATZSÉRÉS.** PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.
6959
SZABADALMAKAT (Patente). Kiszakozól, védjegyeket és mintákat belajstromoztat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JANOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zelinaki Sellár, okl. mérnök.) 7321

Ezredéves országos kiállítás „diszoklevél.”
Magyar fém- és lámpáru-gyár részvénytársaság
BUDAPEST-KÖBÁNVA.
Fém- és diszműtárgyak. Valódi király-olaj a legjobb biztonsági petroleum.
Raktárak Budapestben.
V., Gizella-tér 1. sz.
VI., Teréz-körút és Király-utca sarkán. VIII., Üllői-ut 2. sz., a Kalvin-tér sarkán. X., Jászberényi-ut.
KOLOZSVÁR: Hid-utca 20. szám.
Petroleum-lámpák a leggerszerűbb kivitelűl a legparazabbig.
Herrmann M.-féle szab. **villamlámpák.**
A létező legjobb petroleum lámpa. Stylszerű ujdonságok. **Unikum-lámpa**, a leggerszerűbb használati lámpa.
Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

3892. sz. 897.
Haszonfa eladási hirdetmény.
A lipóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó alább megnevezett erdőgazdálkodásokról az 1898. évtől bezárólag 1902. évig, tehát öt egymásután következő éven át termelhető fenyő-, szil-, juhar és köris, épület- és műszerfának a fűrészek melletti állandó fának, valamint az ugyanott a rendes vágásokban termelhető látgy- és kemény tűzifának főtőven az erdőben és kat. holdankinti egység-árak melletti való értékesítése iránt a lipóújvári m. kir. főerdőhivatal irodájában folyó évi december hó 13-án délelőtti 10 órakor zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni, még pedig a következő külön-külön csoportokhoz:
I. csoport. A lipóújvári gőz- és vízfűrészt használatával a teplicsai, feketevági, szvarini és vichodnai erdőgazdálkodásokban öt év alatt termelendő mintegy 211,000 köbméter épület- és műszerfára a rakpartokon fatömeg szerint, vagy pedig terület szerinti eladás esetén az öt év alatt kihasználandó 10668 holdnyi rendes vágásokban termelendő összes fára.
II. csoport. A maluzsina-i erdőgazdálkodásban öt év alatt termelendő mintegy 79,200 köbméter épület- és műszerfára a rakpartokon fatömeg szerint, vagy pedig terület szerinti eladás esetén az öt év alatt kihasználandó 3445 holdnyi rendes vágásokban termelendő összes fára.
III. csoport. Az oszadai vízfűrészt használatával az oszadai és revuczai erdőgazdálkodásokban öt év alatt termelendő mintegy 48,200 köbméter épület- és műszerfára a rakpartokon fatömeg szerint, vagy pedig terület szerinti eladás esetén az öt év alatt kihasználandó 6719 holdnyi vágásokban termelendő összes fára.
IV. csoport. A fenýcházai gőz- és vízfűrészt használatával az ebben az erdőgazdálkodásban öt év alatt kihasználandó 7991 kat. holdnyi rendes vágásokban termelendő összes fára terület szerinti. A kiküldési egységárak az árverési általános feltételekből kivethetők. Csak azok az ajánlatok fogadtatnak el a tárgyalás alapján, amelyek a kitűzött óra előtt a m. kir. főerdőhivatalnál benyújtattak, továbbá amelyek az általános árverési feltételek 5. és 7. pontjaiban foglaltak szerint szerkesztettek és felszereltek, megjegyezve, hogy minden egyes csoport fahozama külön eladás tárgyát képezi; egy és ugyanazon írásbeli ajánlatban csak egy csoportra tehető ajánlat és egy-egy vállalkozó csak egy csoport fahozamát veheti meg. Az általános árverési és szerződési feltételek a lipóújvári m. kir. főerdőhivatalnál és a földmívelésügyi m. kir. ministerium erdőszeti főosztályánál bármikor megszereshetők.
A m. kir. főerdőhivatal.

Szépség és egészség.
Korunk főnyaválgya az idegesség
Kinek van szeplője?
Ezek mellé Carlsbadba
Kapható Budapest: 7337
Török József gyógys. urnál és minden magyarors. gyógyszerárban.

Nagy occasió-eladás!!
Magyarország legnagyobb selyemáruházában
Fischer Simon és Társainál
BUDAPEST, V., Bécsi-utca 7. és Deák Ferencz-utca 12.
Hante nouveautés selyemszöveteket, valódi japáni csikós és sima mosó-selyem minden színben 63 krtól 75 krig, valamint sima és schottisch volvets, selyem-bársonyok peluches stb. stb. 7412
óriási választékban, mélyen leszállított áron.
4-10 méteres maradékok minden áron.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer- és csomagoló-kereskedésben és cukrászdában. 7287

MAGYAR NŐNEVELŐ-INTÉZET BUDAPESTEN.

VI., Andrásy-út 25. sz., I. em. 4. ajtó. A magyar kir. Operaházzal szemben.

(Bejárati: Dalszínház-utca 1. szám.)

Megnyitott dr. Wlassics Gyula kultuszminiszter 1818. évi. szám alatt kelt erkölcsi és anyagi támogatásával. 1897. szept. 25-én. — Az intézet a jelen legmagasabb igényeknek megfelelően, a külföldi iskola-szalonok mintájára rendezett be.

Tantárgyai: Magyar szavalás, foltozás és társalgás, — magyar irodalom, esztétika, magyar művelődési és politikai történelem, múrajz és festészet, — francia, angol, olasz és német nyelv. ének, zongora, hegedű, cimbalom, tánc és háztartás. — Minden tantárgyból hetenként kétszer tartatik előadás. Beiratási díj 2 frt. Tandíj tantárgyanként havonta 5 frt.

Beiratkozni naponta lehet d. u. 3-ól 5-ig. — Beiratkozó növendékek ellátási évi díja 600 frt — Működésük egyes alkalmi fellépésekre előkészítettnek. Felvételnek teljesen kezdők és legmagasabb iskolát végzett növendékek. — A tanulmányokat mintegy félévesen akaró növendékeknek külföldi társalgóterem áll rendelkezésükre, hol hasznos és szórakoztató olvasmányokkal, idegen és magyar nyelvű társalgással tölthetik idejüket egy hivott tanárnő vezetésével.

Beiratkozni egyes tantárgyra és rövidebb időre is lehet. — Az intézeti tanév 8 hónap. — Az intézetben minden második vasárnap tudományos előadások és művészeti rendezetnek.

Bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatónő. 7423

Csemege méz

finom valódi viágmés 5 kilós bádogban 3 forint postán bérmentve.

Kovács Sándor

műhelyszete 7420 Nagy-Beckerek Nr. 50.

Bábi kelmék gyönyörű ajándékok

damastr- és gazok okban, ponge, crep, armur sly. faonban; úgy mint fekete, fehér és szines selyemtelmekben, a jó hordhatóságért jótállással. Közvetlenül a városban magánok részére, portó- és vámmentesen igazi gyári árákon a házhoz szállítva. Ez meg ezer elismeréssel. Kérjen Ön mintákat a kelmék megjelölésével.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

királyi szállítók selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7378

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brauswetter János
Szegeден. Cs. és kir. bizt. elnöke
szab. csomagoló- és mérési feladatára
a reménytel. ingázókban.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Levélbélyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5.

Alapított 1876. 7425

Veszek! Eladok! Cserélek!

Lesoványodásra

az egészség erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparo klin. tanár, becsültrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógyász. által készített **pezsa-pilula**, vesiculonivel előállított nőv. készítmény. Egy 8 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérmentve. Szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 12. szám. 7242

Legalkalmasabb **ajándék!** 125 db valódi ritka levélbélyeg: Argentína, Ausztrália, Aranypart, Baden, Bahama, Barmuda, Bolivia, Canada, Caylon, Costarica, Egyiptom, Gibraltár, Honduras, Jöremény Lombard, Mexico, Orange, Perzsa, Saumarino, Salvador, Török, Uruguay, Venezuela, stb. **csak 2 frt.** Vétel, eladás és cserélés. Kiváncra bélyegválasztékot is beküldök minden országból. Alkalmok 10 kr-ig feljebb.

FALUDI ZSIGMOND, Budapest, VI., Ó-utca 35. Bel- és külföldi bélyegkereskedő. 7414

BRAZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ
készítménye

BUDAPESTEN
Múzeum körút 23. szám.

Védjegy 19. és 20. sz.

Az általánosan ismert, jó hírnévű örvendő s több oldalilag kiintezett sósborszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánszának lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítsam s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyezve azt egyszerűsággal védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

általánosan ismert kitűnő házi- és különösen a bedörzsolés-kenőgyűrő-gyógymódnál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszerűsággal fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagatlan izt nyer a szesz elpárolgása után, ugyintén fejmosásra és a hajdegek erősítésére, a fejkörpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

BRAZAY KÁLMÁN 7361
Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁCZ

v. Szt.-János kórházi orvos Budapest, k. egészségügyi tanár 7363

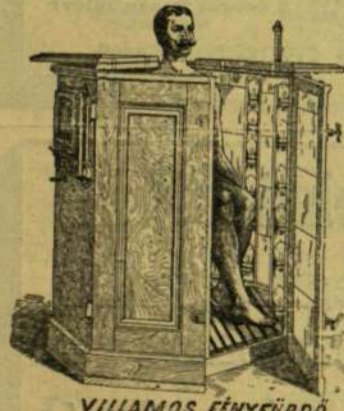
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Vámbárcsok-út 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10—12 óráig és délután 3—5 óráig.

A legtöbb heveny és idült betegségnél a természetes gyógymóddal lehet biztos és maradandó gyógyulást elérni. Tágas gyógytermeim még a szakértők által is elismert tökéletességgel vannak berendezve. A gyógyintézetben berendezett, korcsalkotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő és meleg masszázsa messze föltűnik az őzöze meleg és iszapfürdő hatásait, különösen hasznosak vese- máj- és ayomorbojoknál, csúszás és kövérségben, bántalmaknál és a csontok elgörbülésénél. Elektromasszázs, villamos zuhanyozás és villamos vízfürdő kitűnő hatásúak, női bajok, migrán és valamennyi ideggyengeségből eredő betegség ellen. Legtöbbször alkalmazása, süretti és ritkított levegő beszívása m. gőszellőztetés asthma és tüdőgyulladás ellen. Beküldött villamosfényes gyógyítja a fekélyeket. Ezeket még kiegészítik: Thure Brande-féle masszázsa, Kneip-kúra, gőzölések, pontos diétamegzabás, svédgimnasztika stb.

„A Természetes Gyógymód Kézikönyve“ írta Dr. Palócz Ignác. Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinél az egészség megővására és a betegségek megszüntetésére. A ki ezen könyvet olvassa, önmagának és családjának háziorvosa lehet. Kapható és megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. Ára 3 korona.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkifejlesztette, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és szírmentes készítmény a 7360

Margit Crème.

Rövid idő alatt szűntet szepkét, májfoltot, pattanást, bőrtakít (mitesser) és minden más bőrbaj. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde bájós arciszint kölcsönöz. Ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgy 60 kr, 3 szubben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

Festy társaság körkép palotájában Városliget 7368

Krisztus a keresztán és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható reggel 9 órától este 6 óráig.

As esti órákban villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr.

Gyermekjegye 30 krajczár.

VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, NOVEMBER 28.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre ... 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt, félévre ... 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—, félévre ... 2.50. Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott viteldíj is eszolandó.

HERCZEGH MIHÁLY,

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM REKTORA.

ELSŐ FŐISKOLÁNK, a budapesti tudomány-egyetem életének minden fontosabb mozanatát figyelemmel szokta kísérni a «Vasárnapi Ujság» s évről-évre képekben is be szokta mutatni a tanári karnak azokat a tagjait, a kik a tudomány és irodalom terén kiválóbb művekkel is föllépnek, vagy pedig az egyetemi élet vezéreivé emelkednek.

A most folyó iskolai év elején társainak közbizalmából dr. Herczegh Mihály jogtanár vette át a fővezéri, a rektori tisztet, s mindjárt székfoglaló beszédével általános bizalmat keltett ez állásban egy évre terjedő működése iránt, a mit az azóta lefolyt pár hónap alatt is egymás után üdvösnél üdvösebb intézkedésekkel és tettekkel igyekezett igazolni és kielégíteni. Szerencsés mozgalmat indított egyebek közt a szűkölködő egyetemi ifjúság sorsának enyhítésére és tapintatos kézzel nyúlt az ifjúság hazafias és társadalmi közszellemének irányzásához, mely irányt ha állandóvá is sikerül tennie, rektori működését kiválóan emlékeztetéssé fogja tenni egyetemünk évkönyveiben.

Székesői dr. Herczegh Mihály Hód-Mező-Vásárhelyen 1840 márczius 24-én született régi nemes családból, mely leányágon a híres Werbőczyvel is rokonságban és sógorságban volt. A gimnáziumot szülővárosában a református kollegiumban és Szegeден a kegyesrendiek gimnáziumában végezte s aztán jogi tudományokat hallgatott a pesti egyetemen. 1862-ben bírói, 1863-ban államtudományi, 1864-ben egymás után ügyvédi és jogi doktori oklevelet nyert. Jogász korában az akkor szintén joghallgató Szilágyi Dezső, a képviselőház jelenlegi elnöke mellett tevékenyen buzgózkodott az 1861-ben létesült «Jogász segély-egye-

sület» megalakításán. Utolsó vizsgálatait után rendes joggyakornokká lett a magyar királyi ítélő-táblánál, hol egy évig szolgált, miközben ügyvédi gyakorlatl is foglalkozott. Egy ideig nevelő volt gróf Cziráky Antal, a főrendiház mai jegyzője, és gróf Cziráky Béla, mostani udvari marsall mellett Fehérmegyében, hol megyei aljegyzővé választott; de a jegyzői tollat már 1865 szeptemberében tanári szék-

kel váltotta föl a pécsi jogakadémiánál, hóvá az észjog, a jogi encyclopaedia és a római jog tanárává nevezetett ki; onnan három év múlva a győri jogakadémiához, 1870 tavaszán pedig a budapesti egyetem jogi karához nevezetett ki, hol azóta állandóan a polgári törvénykezést, meg a magyar magánjogot adja elő.

Herczegh Mihály az egyetemen eleitől kezdve egyike a legnépszerűbb jogtanároknak. Az ifjúság örömet hallgatja világos és alapos előadásait, melyeket hazafias szellem tesz még vonzóbbakká.

Tanári székének lelkiismeretes betöltése mellett irodalmilag is szorgalmasan műveli szaktudományát. Sokat ír a jogtudományi folyóiratokba és a politikai napilapokba. Nagyobb önálló munkái, melyek közül némelyik 4—5 kiadást is ért, a következők: «Magyar polgári törvénykezés», «Telekkönyvi rendtartás», «A csödtörvény», «Magyar magánjog» (általános rész), «Magyar dologbeli és kötelmi jog», «Magyar családi és öröklési jog», «Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás», «Magyar örökösödési új eljárás (1894: XVI. t.-cz.)», «Az új magyar házassági törvény», «A m. kir. Curianak határozatai».

Mint a tudomány-egyetem rektora különös szeretettel foglalkozik az ifjúság minden ügyével. Tudomást vesz annak mozgalmairól, irányt ad törekvéseinek, óvja a ballépésektől s fejleszt benne a kötelességérzetet és komoly törekvést.

Beszédeit, köriratait, melyeket az ifjúsághoz intéz, meleg hazafiaság, lelkes nemzeti érzés, szabadelvűség és felvilágosultság jellemzi. Említésre méltó, hogy az ifjúsággal együtt vett részt a német császár fogadtatásánál, úgy szintén személyesen, hivatalos zászló alatt szedte az egyetemi polgárság fáklyámenetét, melylyel az királyunk előtt tisztelkedett a tiz szoborra vonatkozó leirat alkalmából. Legutóbb a szegény deákok érdekében a társadalomhoz fordult, segélyt,

HERCZEGH MIHÁLY.

Goszléti fényképe után.

La Première Marque du Monde GUERLAIN

Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins : 15, Rue de la Paix, PARIS

«Eau de Cologne Héligonienne»
Délicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.

«Crème de Fraises»
Cold-Cream Spécial
Pour tonifier et adoucir la peau.

«Jardin de mon Cœur»
Extrait pour le Mouchoir
Remarquable par sa distinction.

«Favon Sapoceti»
au Blanc de Balaine.
Absolument neutre pour la figure et les mains.